

סימן ע. וזה השיב לו.

בחור נארים . . . חכם הרזים . . . צארו בחרוים . . . צחים ולא פרוים (א) . . .
 נל של אגודים (ב) . . . אחי החבר ר' משה תוסף ימים ושנים כיש נפש
 אוהבך החתום.

א. (בענין הספק סעודת לתתנו וכו').

על הצועקת או כנוס או פסור, האמת נכוסנו לכנוס, שער שנכוסנו לפסור שלא
 כהלכה נכוסנו לכנוס כהלכה אף שהכפיה (א) באה בטענת או פסור כדאמרין (ב)
 עד שנכוסנו לחלוץ נכוסנו ליבם ואע"פ שבאים עלי' מבח או חלוץ או יבסג).
 ואחשב עד שתלכין פליג אדמונד (ד) ורבנן דפליגי ולית להו כנוס אלא תשב עד
 שתלכין לדיריהו אמרין כוסין ליתן גמ' (ה) אבל לאדמונד עד שכוסין לפסור כוסין
 לכנוס, ואלו [באנו] לכוף [ליתן גמ'] יאמרו אחרינו האכלתים קסח שעוריים (ו) . . .

ב. (בענין שגגה בסאי).

אשר העסקת בל"מ מלאכות אמנם הקשתי ותרצתי דאינו חייב אלא אחת אסקילה
 קאי ולא אחסאת. ורבינו זקני לא הביא ראיות בתחילת המסכת עלה דאיסי
 אלא מינה ובה, ולפנים לא הוזכר רבינו שלמה, ואני הבאתי ראיות אשר כתבת
 דדאי אסקילה קאי ולא אחסאת (א). האי דשבעת בסוי החזרתיה ליושנה יכתבתיה
 בסרי (ב) וכן מוכיח בשבועות שהגירסא שנמחקה עיקר.

ג. (בענין חסד מדות בכלי חרס).

בספרי' שלנו נרסינן ואם הוקף צמיד פתיל עד שיסחוט בנקיבת רמון [ולא נרסינן] (א)
 ולענין (ב) וסירוש דירי הכי, ואם הוקף צמיד פתיל בנקיבת רמון ובסיו (ג),
 עד רובו יציל על מה שכתוב, אבל אם נפחת ברובו לא יועיל לו היקף צמיד פתיל
 והוי כאוכלין שנבלב בפי' דאמרין בשמעתא קמייתא דובחיס (ד) דאינו מציל, ולהכי

ולא חסרון, כי השולל דולה לומר שהסמך או נוסך צפון הוחר חס לא נל לשלש נישולו
 כשנכנס רביעית, אע"פ שקודם שנכנס רביעית על הסמך או על הנוסך הזה למד כדאית
 ליה חל עליו חיבור עולה אף נחולה לארץ לאנד דולה ולכחוס ספקה, ונחר נזה לחשלים
 חת אגלתו נחרחים:

סימן ע"ה. (א) משנה גזת אלת חרחיו. (ב) גם זה רומח על החרחים.

א. (א) אף שהכפיה כ"ל נמקום חלל הכפיה נכ"י. וכוננו אע"פ שפענחה או כנוס או
 פסור ימח כופין לכנוס ולא לפסור. (ב) ינמח דף ק"ב ע"א. (ג) דסממא קתני.
 (ד) כלומר שלא חשב חלל יכנים אותה מיד. (ה) ונ"ע דהא דלמד רבא כופין ליתן גמ' נקטתה
 הוא אליבא דרבנן אלמא דלרבנן אין כופין ליתן גמ' לדולה. (ו) על זה כתב רמ"ם צליון ספרו:
 דליתא בכתובות [דף ע"ב ע"א] דהא דלחיל ר' אלעזר דלמד לשיעורא דגמ' קמיה דשמואל אמר
 אכסוה שפרי ללמד עד שכופין להחיל יכפהו לזון. עכ"ל. ודפחמי. אך לפ"י יל האכילוס
 נמקום האכלתים:

ב. (א) בספר הישר על שנה נדפוס דף י"ח ע"ד סימן קס"ו. (ב) לא נמלא בספר הישר
 ועיין נחום' שנת דף ס"ט ע"ג דיה הא מני:

ג. (א) מיקח לחדש. (ב) כן היא הגירסא נחום' שנת דף ל"ו ע"א ד"ה ולענין. וחי גרסינן
 בדברי רבא לפ"ל ולענין למד פתיל זה הוא ענין נגמי שמו וחינו נמסך על ניקב
 כעולה רמון, חלל דעת ר"ם איש כן. (ג) כלומר שהלמד פתיל מיקף את הנקיבה כמו פת,
 שהכל פסור. (ד) ונמס דף ג' ע"ג. ועיין בספר הישר על שנה נדפוס דף כ"ב ע"ב סימן
 ק"ג שם מפרש ר"ם כדמי' בנכדכי כעולה רמון מוסר האי שפעת דהך עוקף למיד פתיל

לא מנו ליה לדיריה ששית (ה) דהנה חמש נקובין והאי סתום והני חמש לשמה והאי לשמא.

ד. (בענין שלש סעודות).

מהדריא דמצילין לא הבאתי ראיה כי אם מהאי דהשלים במיני תרנימא. ואעינ דסירי לא בעי סכה, סעודה להשלים י"ד סעודות חשיבין, דלא גרע מסמיל בסכה דטיוול לא בעי סכה מימ מצוה קעביר, הינ אעינ דסירי לא בעי סכה מימ מצוה קעביר. תרע דלר' אליעזר הוי השלמה ודבר פשוט הוא בכוליה תלמודא סתם שלש סעודות בשת אבל הבא להשלים במיני תרנימא יצא – וגשים אם חייבות, נראה דאף הם היו באותו הגם דמן לחם משנה היה לבלם, וכן חייבות לבצוע על שתי הכרות (א) ועוד דמ' עשה (ג) דרבנן שוה בכל (ג).

ה. (בענין בחסה שנמצאת וכו').

אשר שאלת על ההיא דהאיש מקדש דוכרים עולות ומייתי נמי תודה, וקשיא לך רבעי סמיכה ולא מצי סמך. ומה בכך היכא דלא אשור, והיכא דאיכא שינויאי לא סריך. ועוד כל הקרבנות מאותן מעות (א) וכולן שלח בירו ואין מעון סמיכה, וזכין לאדם שלא בפניו ואנן סדרי דניהא ליה לבעל לתקוני ואע"פ ששמעט בקרבנו. ועל ששאלת מיט מוקי לה בבן שנה, משום דההיא שינויאי עדיף ליה ולא חסייעיה לרבא דאמר מתנדב אדם מנחת נסכים בכל יום ועל תנאי זה ביד משום נסכים לא קתני.

ו. (בענין והיה לערלה).

אותה דערלה לא כך פרשתי אלא בנשע רבעי מוקי לה דיש היתר ע"י חילול (א).

נמשך על כוונתו רמון, וסולק סם על "רצוני". והך "רצוני" הוא אסור כ' שמואל שקדוהו כן, ונחום' הוצא נסם ר"י. (ה) כלומר רצא לא מנה הך דמוקף למיד פתיל למדה נסמים נכח:

ד. (א) הוצא דמרכי פי כל כחצי ע"כ. (ב) כל'ל במקום דמעשה נכ"י ופוסק. (ג) זה הטעם האחרון לא הוצא סם ולא נסום פוסק. והדעה הזאת דגני מזה דרבנן נסים מייעזר אף שהיה זמן גרמא היה ג"כ דעת רש"י דנכרות דף כ' ע"ג דיה ומייזין נחפלה. ועיי"ש בחום ד"ה נחפלה שמולק על זה. ועיי"ן גלגלים סכ. ותמיה לי שלא הזכירו לא דברי רש"י ולא דברי ר"ת דביסקים ואדרכה הוציא הכ"י דעת א"ס זה' שנת סימן רל"ז דנשים פטורות מהגדלה מכוס שהיה רק מזה דרבנן וחולי ים לומר שנכל א"ס ס"ל ג"כ כדעת החכם' שנס נמזה דרבנן נשים פטורות אם היה מיע שהזמן גרמא. ומעט זה פוסק ג"כ הנשים מעלת ההגדלה. והא דחלה טעמי לפטור הנשים מהגדלה מפני שהיה מדרבנן הוא מפני שכל כדעת הכין' נפ' כל כחצי שכל מעשי שנת א"ס ואשה שוין כדלפינן זכור ושעור א"ס שיעטו נשמיה יסנו דזכירה עיי"ש. וע"ז קאמר שהיסקם הוא שייך דוקא נמלח עשה דלמריחא אצל לא דרבנן, כי דרבנן דהדיקין לכלל דכל מיע שה"ג נשים פטורות. אכן לפי דעת רש"י ור"ת דלית להו הדיק כלל דמעשה"ג נשים פטורות גבי מזה דרבנן חמיה לי הא דלמריק גבי סוכה שנת דף כ"ג ע"א. גבי מגילה מגילה דף ל' ע"א וגבי ארבע כוסות סתמים דף ק"ס ע"א דנשים מיניות מטום דלף הן היו נאחזו גם ל"ל האי טעמא חסוק ליה מטום דאי מזה דרבנן ור"ע:

ה. (א) שקלים פ"ד מהל.

ו. (א) וכן הוצא נסם ר"ת בחום' קידושין דף ל"ט ע"א ד"ה והוא הדין:

סימן ע"א. שאלה אחרת לפניו.

(בענין חוקה ביישוב).

מעשה בא לידנו על עסק ראובן ושמעון. ושמעון היה תקוע במקומו ובא ראובן לשוכרו ולהביאו ביישובו ללמד לבניו נתיישב שמעון עם ראובן ועסק עם בניו חמש שנים ועוד. לבסוף נתקוטטו ביניהם ותבעו איש את חברו לפנינו לדון כאן בפנינו. אמר ראובן לשמעון צא מיישובי אשר דרשתי ותיקנתי לעצמי. השיב לו שמעון אתה לא תיקנת את היישוב אחרים תקנתו ונתיישובו בו ראשונה והרבה עדים בדבר. ועוד כשהבאתני אצלך נתת לי רשות וכח חוקה לעמוד לעולם. ועוד מה כהך יפה ביישוב יותר ממני. אין חרם ביישוב לכל הרוצה להתיישב בו, ואני מסובי הארץ הזאת ואחך נרים ותושבים עמנו, וכבר העמדתי והחזקתי במקום שני חוקה טובה. ונמסר הדין ונפסק והחזקנו שמעון ביישוב. אך לפי כי ראה שמעון את ראובן ידו תקיפה ונבא אלימא נתפטר עמו וקבל עליו להסתלק ולצאת מן היישוב. . . (3). לאחר שתי שנים חמשה חרשים וחצי חרש, ואחר זה אם ירצה לשוב ישוב. הניעו שתי שנים אחר הפשרה, וראובן מזהיר את שמעון בכח ציווי ביד [ושמעון משיב לא כן] (4). אפס ידעתך איש אלם ויראתי לעבור על דבריך ודחיתך בקש קבלת דברים בעלמא ולא בכח ביד משרה, כי לא היה קנין בפשרתנו ולא בכח ציווי ביד. . . אלה מענתם ובידינו ספק אם קבל שמעון לצאת בציווי ביד. ותודיענו רבינו, מה נעשה לאלה היום. כי אפילו אם היה כדברי ראובן, אנו סהרי כי מחמת פחד יראתו עשה. ועתה הבינני רבינו אם יש שום ערעור נדנוד עכירה בדבר, שספק אם בציווי ביד היתה קבלתו, וזה מחמת פחד ויראה עשה, יחיה רבינו לאורך ימים.

סימן ע"ב. תשובה.

על עסק שמעון אשר איננו מודה, כי בציווי ביד קיבל לצאת מן הכרך ודיינים שופטי צדק תולין הדבר בספק. ע"כ לא נחלקו ר"ם ור' יהודה) אלא באמרו לו שניים אכלת חלב ודאי, ואפילו בהא הלכה כר"ם ב"ש אמרו לו, אבל בספק לא מצינו הואיל והוא מכחישן. ועוד תנן דמותר אפילו ספק ביד המושבע כ"ש הכא דספק ביד המשביע, והמושבע כופר ומכחישו, דתנינן נבי הלכתא פסיקתא ב"ש הוורק במ"ס מהרות(1), ובפ"ב דנדרים(2) מ"תי לה, ספק נזירות מותרת) ופריך לה על פתם נדרים דמפרשי התם לא ידע אי חרמי שמים נדר אי חרמי כהנים, ובסוף ההיא משנה דמתלוקת לעיל(3) פתים בתר הכי כ"י אליעזר ב"ר צדוק דסתם חרמים להקל כגון ביהודה דמכירין חרמי שמים וחרמי כהנים. הרי לך מסתם כהלכתא פסיקתא דהוורק סתמא טובא(4), כדאמרינן כל המשנה ידו על התחתונה דתנא נבי הלכתא פסיקתא(5).

סימן ע"א. (א) נחת כל"ל נמקס ונחת כ"י ודוק. (ב) מקום פנוי עם נקודות כ"י העודם על חסדן. ולי נראה שכלל ושלל לחזק עד. (ג) כל"ל ומסרו כ"י ודוק:

סימן ע"ב. (א) כדחת דף י"א ע"ב. נמסרה כל חזק כ' יהודה אלא רבנן. ועיין בנמסר ס' דף י"ב ע"א. (ב) ס' דף י"ב ע"ב. (ג) ס' דף י"ב ע"ב. (ד) נדרים דף י"ב ע"ב.

י"ב ע"ב. (ה) נמסר שלט להקל אכן נמסרה דעה דהיה מותר (ו) ס' משנה דספק נדרים לסתמי לא נאמרה בפירוש נמסר אף ה"ל אליעזר ד' יהודה ו' מלך המכירים נמסרה. ובסופה פתום כ"י אליעזר כ"י דלוק. ע"י דף י"ב ע"ב (ז) כלומר ה"ל לך פתמי למינחא של דה"ל משנה דספק נזירות מותר ה"ל כהלכתא פסיקתא דנמסר מוני נמסר ס' ס' נלי מנלוקת ועוד דה"ל מנלוקת ומלך פתם וסלכא פתם להקל בספק. (ס) ז"ק דף ק"ב ע"א וע"י דף ז' ע"א ועיין פתום ס' ד"ס ה"ל דלך נכס' ג"י אלא

דסתם נזיר וחרם ושבועה לקולא ומסתם דפרק ואלו מותרין שהוא אחר מחלוקת, כ"ש הבא דקא מכחיש להו דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש. ואע"י דתנן בפ"ק דנדרות(ט) הריני נזיר מלא הקוסה רואין אותה כאלו מלאה חרדל, הא פריך בנפרא וליחיו כאלו מלאה קישואין ומשני משום דנחית לנזירות שקצת נזירות יש עליו אפילו תלית בקישואין, אבל זה אין כלל שבועה, אבל ספק שבועה מותר, ועוד סתמי דקולי עדיפא כדפרישית(י). ועוד נ"ל דחומרא היא למאן דאמר וברברי סופרים הלך אחד המקיל ועוד שזה כופר שלא קיבל, בוודאי אין נראה לי שם נדנד עבירה. אבל במה שאחם תולין משום אונס אין כאן היתר דאמרינן דברים שבלב אינם דברים אלא גבי הרג חרם ומוכנס(י). ולולי שערינו משובשין בנייטות הארכתי לפי כבודכם לז"י(י) יכולתי. ואל יתנני וחזו... כי אם כהולך שחזו... והם ארז לעומת תוח... ירחו מנחתי כניחוח... ושלוס.

סימן ע"ג. שאלה אחרת לפניו.

אחד(ט) שהוסיף על תשובתו שלא(נ) מדעתו לסריש ושולחה(ג) לרבינו לדעת אשר לא טוב עשה(ד):

רבינו ומוריניו הילך תוספס הכתב ש(לא)ה(ס) שלחתי ולא נחתם, בי הבל יודעים שתורתנו שלך היא, ולי אני אחד מיחמי היתומים צוה רבינו שיחיה, אם יחסר דבר להשיב השליח אצלו לרטרון. במכתב אשר כתבתיו(י) ובין לילה בא ובין לילה שב לביתו ולא השיב על שבר השליח כי לא נזכר ושלוחכם לא רצה שוב לרטרון. ואני להוסיף(י) על דבריו ולענות באחי.

א. (בענין אם נחייב האפיטרופוס לשלם שכר השליח מעצמו)

ולעפ"ד נ"ל אם מנהג לשם לשלם שכר שליח למי שנתחייב בביד, על האפיטרופוס לשלם כי וודאי אין היתומים חייבין כדאמרינן בגיטין(ט) אין האפיטרופוס, רשאי לדרון לחוב ע"ס לזכות. ועוד דאמרינן בב"מ נימא ליה לאפוטרופוס זיל שלים

השלכח. ומליסנא דלעיל תפסם כהלכחל טסיקחל נילא טס ר"ת לא גזים בג"י. (ט) מ"ד דף ס' ע"א. י) כלומר מהגך חרי טעמי דלעיל. יא) ומכאן כ"ל צמקס ומכאן צכ"י ודטום. ופיין נדריס דף כ"ז ע"ג. יב) צכ"י ודטום לא:

סימן ע"ג. (ט) כ"ל צמקס אשר צכ"י ודטום. הדגרים האלה עד רבינו ומוריניו הם והמעמיק ולא מהשואל. והמעמיק אשר מהשאלה האלה היא מאלד אשר הוסק על חסוצה ר"ת דדנר אחד חודות חיות סכר השלים על מי, אשר לא דנר מעט ר"ת מהשואל למר"ש. וזה השואל הסיצ שלל מדעת ר"ת, כי אדרבא ר"ת טיה עליו טיטלס חליו אם יסכר דנר, יען אשר צמקס דנר כחז ר"ת אח מהשואל ה"ל. אכן כאשר ראה וידע ששואל אשר לא סוצ עשה נגד לזיוי ר"ת הרץ אח מהשואל לר"ת נאזין הכל. וגם מהנלל אח ענמו צמקס כי השלים לא ילה לשוב לרטרון. ויען אשר הגאון רחזם לא הציץ מהות הדגרים, לכן צמק"כ חיקן צמקס אשר לא היה לחקן וטינה הדגרים צמקס ויחר שלל דח. (ג) כלומר שלל מדעת ר"ת ורחזים חיקן שלל צמקס שלל. (ג) רחזים חיקן שלל. (ד) רחזים חיקן שלל לדעת אשר לא סוצ עשה. (ה) שלל טלמחי קן הוא צכ"י ודטום. ורחזים חיקן שלל. והוא הנכון כי ל"ל טלמחי כמו ססיים נסוק ענין א' ע"כ טלמחי לס"י. (ו) צמקס אשר מהשואל וצ"י, קן הדיה רחזים צמקס כי כמו כחז אשר מהשואל צ"י נדטום וגם צכ"י. ולי נלס טלל צמקס אשר כחז וצ"י. וטנחו אשר ר"ת טיה עליו להסדיו לו אח מהשואל אשר כחז צמקס על אשר מהשואל השלים לטון לנחת. אם יסכר דנר צמקס. אע"פ ר"ת לא מדר וטס להסדיו צמקס על סכר השלים, והשלים לא רנה לטון לרטרון, ולכן הוסק מדעתו על דצמקס. (ז) כ"ל לפי דעמי צמקס לא חוסק צכ"י ודטום:

א. (ט) גיטין דף ר"ב ע"א. (ג) ג"מ דף ע"ב ע"ב.

אלמא על האפיטרופ' לשלם אם חב ליתומים ולא אמרינן אתי לאימנועי דהא אמרינן
בברייתא (ג) דר' אליעזר אמר זה חזק ישבע והא דאמרינן בקידושין (ד) אפיטרופ' רשאי
לדון ולחוב ע"מ לזכות, ה"מ בחלוקת קרקע, אבל לדון בשבילים אינו רשאי לחוב
ע"מ לזכות, ומעתה לשלם על האפיטרופוס כל השכר או חציו כמנהגם, ע"כ שלחתי
להם ואם שנית הבינה לי . . .

ב. (בענין נתערכו באחרות).

ועוד תדיעני מה שאמר לי הנדיב ר' שמחה (ה) ששאל סמך הא דאמרינן בב"צה
נתערכו באחרות ואחרות באחרות (נ) כלם אמורות ואמר לן כי אינך גורם ואחרות
באחרות, ואני שמעתי כבר שיש מחזקים אותו, וחרא משנה שלמה ועוד הא הקשה
יסה דאמרינן לעיל וספקא אמור נתערכה כולן אמורות והא וראי ספק ספקא הוא.
ומה דוחק למחוק הא, דאמור ר' יהודה היא דאית ליה בתוספתא דתריסות (ו) ובספר
כל הובחיס (ז) מייתי לה ספק ספקא אמור בכל איסורין דתניא ר' יהודה אומר רסוני
בארן אמורין בכל שהוא כיצר נפל מהן לריבוא ומריבוא לריבוא אמור ועוד הודיענו
אם נוכל להעמידו אליבא דר' יהודה.

סימן ע"ד. וזה השיבו.

א. (בענין האפיטרופוס).

על האפיטרופוס אינו נראה בעיני תשובתו, כי אפיטרופוס אינו חייב בנגבה ואברה,
ושעם של שבועה לפי שאין שם חסרון כ"ס, שאינה שבועת שומרין שאם לא
נשבע (לא היה) נראה דאכתי לא אסיק תלמודא לא היא, דכיון דאין אמורא נזכר
כן דרך התלמוד לפרש. ועוד דמשיעה היא אבל בנגבה ואברה פסור דאיכ מסנע,
דשבועתא היא שלא נגבו כלום, אבל שאר שבועה לא מצינו. וראיות יש, והא
דאמרינן בסמי שהוא בנושא שבר (ז) גבי שבועות אפיטרופוס תניא, ולא משתמיט
תלמודא דליטא הכי לחיוביה בנגבה ואברה בנושא שבר, ואמאי להכי סתמה ברישא
ואי מייתית קבא וכילית ליה, ומשום הכי תקנו שבועה זאת לאריסין ולא אפיטרופוסין

ג) גימין סס ע"ב. רפ"זי אומר זה זה יסנע. ולעיל מניה קאמר הס"ס דלא חתי אסגדושים
לאימנועי מטום סגדושה. (ד) קידושין דף ע"ג פ"א ועיי"ס נחום' ד"ס אלא:

ב. (א) עיין לעיל סימן ע"ה אות ה' שהציג סס גם כן אה הדגיד ר' שמחה. אמנם הוא
ר' שמחה בן שמואל מוירסדי בעל מחבר סל מסאז ווירסדי שהיה תלמידו סל רס"י וקודם
ר"ת וא"כ הדגיד ר' שמחה הכחז מה הוא אסר. ואולי הוא ר' שמחה בן שמואל מוירסדי סקבל
ער"ת וזן לפניו ר"ת הפכים עמו. עיין בהג' אסרי נ"ב פ' מי שמת סימן ל"ב. ומשפלה
הוא יס לכו"ס שהסוול היה ר' יצחק בר צירק הנזכר נחום' גילה דף ג' פ"ג דים ולסרות
סגס הוא קיים סס הגידס ולסרות נלסרות. והוא היה תלמידו סל ר"ת כמובא במסנות רס"ל
סימן כ"ט. ועיין בפס"ד היסר על סנה דפוס דף י"ט ע"ד סוף סימן קס"א ופי' ר"י בר צירק
פני רבינו יעקב. אמנם נחום' סס הוצא משנו ספס אסר לקיים הגידס, ויס לומר סלס
ועוד סס, והסידון נחום' סס הוא אסר שהסיו ר"ת סללוקיס כב"יתס לוקמי כמחיתסין.
ג) כ"ל נמוקיס ולסריס נלסריס ככ"י ודפוס. כן מוכס מחסונס ר"ת וכן הוא נס"ס סלנו.
ג) מוספתא דחומות פ"ה. (ד) זנסיס דף ע"ד פ"א:

סימן ע"ד. א. (א) כאלס סלסן ססר מלס פ"ב. וכלומר סלסן אפיטרופוס סייד לסלס אס א"ט
נפסע כמו גבי מנחות סוטרין. אכן כל הדגדים מלסן עד לסרס הס קס"י

ולשוחטין דלא פלוג בשמור לי ואשמור לך (דאין עליהן דין תשלומין) חס לך
דליטא הכי לחייב אפיסדופוס בגנבה ואכרה.

ב. (בענין נחעדבו באה').

הרב ר' שמחה לא יפה שאל ואתה לא יפה השיבות לו, ומה שאמרת משנה
שלימה היא שקר, דבמשנת ע"ה) ליתא גבי אשרה וכי מייתי לה (בספדים)
כתובה סופרים טועים. גבי חבילי וסורות ותלתן (במסכת זרעים) ליתא וכי מייתי לה
בביצה (ד) ובכמה דוכתי כתובה סופרים טועים. ועוד אדמוקי לה כברייתא רובחם
לוקמיה כמתני' בע"ז ובזרעים ודברי הכל. ומאחרים באחרים (ה) הוה ליה למיתני. ועוד
קושיות הרבה. ומה שכתב שמעת שמוחקין, לא שמעת אלא ממני ומשמי תרדש
הא מילתא מעליותא. ושמעת ביצה לא כיונת לא אתה ולא הוא. דספיקא אמרה
אתאן לספק מרפה או לספק י"ט, ונתערבה באלף אווראי קאי דהא הכי תניא כברייתא
אין מסלפין אותה כלל וספקא אסור וכן אם נתערבה ודאה באלף כולן אסורות.
והא דקאמר תלמודא אי אמרת בשלמא ספק י"ט ספק חול ועליה דייט קאי נתערבה
ודאה הוי דבר שיש לו סתירה [אלא אי אמרת אמרפה קאי הוה דבר שאין לו
סתירה ולמה] לא יעלה דהכי עדיף טפי שרצה להזכיר עיקר הקושיא דאתיא מכח
הספיקא. וכן דרך התלמוד היכא דאתיא פירכא ממאי דאירי ביה. רב אשי אמר
לעולם ספק י"ט ספק חול הא דתני ספיקא אסור ודקא פרכת ספקא דרבנן הוא, כיון
שיש לו סתירה אפילו ספקא אסור וכ"ש ודאה. וספקי בצים כחרי נווני תגו להו
ספקא אסור, חרא ספקא דנוסא, וספקא אחרייתא דעי' תערובות, אם נתערבה ביצה
ודאית אפילו באלף כולן אסורות. חדע דאווראי קיימי סיפא דתני נתערבה לשון
נקבה וספקא אסור לשון זכר. ואי אספקא קאי נתערב הוה ליה למיתני.

סימן ע"ה. תשובה אחרת.

(בענין מנעל חליצה).

למנעל חליצה אני תפתי ודוקא עשיתי כן פנתא ונילדא כדאמרינן (ג) ננאי היא
לתיח לצאת במנעלים וכי' ומפרש הגי' מילי בפנתא אבל בנילדא לא ש"ס
שתי עורות הקשה והעבה שמתחתיו נקרא נילדא והדין (ג) נקרא פנתא ופוק חיי
מנעלים בכל יום. ואמרינן בתענית (ג) קיימי אפנתא שאין בהם העור העבה והקשה,
וניכר שקיבלו עליהם תענית. מאריכי מענית (ד) יתלו בציצית (ה) ... וימחו שנית (ו)
... וקשה כציצית (ז) ... ולא כמשחל בינית.

הנכס. ולפי ראות עין נמשך על ראות הסולל מצינו דלמרינן לאפסידופוס זיל פליס. (ג) גיטין
סס. (ג) פיין ג"כ דף ע"ב פ"ג:

ב. (ה) ע"ז דף מ"ט ע"ב. (ז) ספסס דף כ"ז ע"ב. (ג) פללה פ"ג מ"ו. (ד) נילדא דף
ג' ע"ב. (ה) דמנילי לשון זכר הוא וכן ליתא נמשנה דעלם נחעדבו נאמרים. ופיין
לעיל נפאלה חות צ' הפסד צ':

סימן ע"ה. (ה) נכסות דף מ"ג ע"ב. (ז) נדפוס הדין ודלז"ט חיקן וידק. (ג) נפנתא
דף י"ב ע"ב. (ד) מרחים הללו הנפלים נפיק תפנתא קלסס סס למי דעתי כעו
התגלות על אשר קלר ר"ח חת המענה שלו. ומאריכי מענית מורה על אינכים דנכס ומאריכי
נפנתא נלסס ללל נדך. (ה) יתלו נפלים כן סול נכ"י ודפוס. והוא נמשך סולס קלל חילן

סימן ע"ו. תשובה אחרת.

מה עצמת ונעמטה) לי מאוד החבר ר' אליעזר. ולולי נפתי הארכת במקצת שבחך בפניך, אך עסק חשובך מנעני.

א. (בענין חרצנים של איסור שנתעברו).

על החרצנים של איסור שנתעברו ביין ואין שם קיתון של מים לא בתחילה ולא בסוף נראה לי (שהוא נסך) שהחרצן במיל בוני היתר שהם עינבי והבלוע בחרצן האיסור חמרא דיין נסך שמו, והאי שמא לחוד [והאי שמא לחוד] ודע' שהאיסור כלו כל מקום שהוא שם איסור עליו, והזנין והחרצין של היתר שם זנ וחרצן של היתר עליהם כדאמרין חמרא חדתא בעינבי. ועוד דלרברי הבל מותרין ואסילו האיסור בעין ואין זנין, דסמיכנא אמאי דסקינא דמין במינא בששים חזן ממכל ויין נסך שנתנסך לעיזר.

ב. (בענין נעורת שבין הסדקים או דינה כרווקי דכיתנא דארמאי).

גם שהזכיר אחי בכתבו אלי על גינית שדורכין בה, שאלת אם הנעורת שבין הסדקים כדין רווקי דארמאי דמיישנא. על זה אני משיב כי הנעורת הנתונה בין סרקי הגינית וכן נקב שנפתח בשערה או בוסת אין נ"ל איסור והרי הוא בשאר כל. שברווקי דארמאי אסרינן דכיתנא מיישנן ונס קנקנים מווספים מיישנא) שהכל עיקרו כיתנא ונתנית יין ברווקי ועיקרו מחושה, אבל כלי ששחן אם נפל יין עליו אין

צנצנו. וכוננו שהמלכין צתסנתם הן חולין עלמם צדנכים חלויים כמו גליות שלין הנגד עלמנו. וגיסי החכם ר' דוד קוישמלך כי כתב לי, כי לפי דעתו לדין להגיה יחלו צליות צתקום יחלו צליות, למען יסכים עם המרח מענית. אכן לפי דעתי אין לדרך להגיה הספרים צנציל זה. כי דרך צנינו חס לשטת חס המרחים ולהסוות חס הראשון צנצילי והסני צנצילי. ועיין לעיל סימן כ"ב צתסנתו לר"י שחולל יודע ונכון דבר. לשכנו חדרשו. מלאו כלים צר. ואוכל צקשו. ו) חולי ציל משוית כלומר מיתח צנצילי. ו) וקשה כסלע וכוונתו על מיתח היחיד קשה צנציל דף מ' ע"א שהיא חסכרא, והיא עין חולי הנדון הממניק ומדה כנגד מדה למרצה דברים. וכמשל צניית היא צניקה עיי"ש:

סימן ע"ו. ח) צ"י ודפוס עלמו נעמט. ונראה שהיו של עלמו נמשך אל נעמט והפניה ראשונה לא הייתה כחוצה צמילוחה: עלמו ונעמט ונתון זה נשתרצ טעות הסופרים.

ו"ל עלמם ונעמט. שם חזיו לא הוצרך ולכן יש להסתפק אם הוא ר' אליעזר בן שמואל שהוא ר' אליעזר מתיין או ר' אליעזר בן שלמה הפייטן אלן מתוך דברי אהנה וחסה. אשר העריך ר"ת בית שמש אל שמואל פה. נראה שהשולל הזה הוא ר' אליעזר בן שלמה. ועיין לעיל סימן כ"ח יט:

א. ח) התשובה הזאת נמלחה גם בספר חמדים דעים סימן ל'. וז"ל שם על המלכנים של איסור שנתעברו ציין ואם יש קיתון של מים לצנציל נראה לי שם צניל וכו'. ועפ"י חיקן ראו"ס דפוס אחרי המלח: ואין שם קיתון של מים לא בתחלה ולא בסוף נראה לי שהוא נסך. והוסף עליהן: ואם יש שם קיתון של מים לבסוף נראה לי שהמלך צניל וכו'. חסנא צמחית כבוד לא דק, כי צוודלי שלא היה שני קיתון של מים חייבי. דל"כ למח לי למימד שהמלך צניל צנני היתר תיפק ליה דצניל צמים שהוא צוודלי מנש"מ. ואם המלך צניל צנני היתר משום דלולין צמר שמש, איכ למח יהיה נסך אם אין שם קיתון של מים לא בתחילה ולא בסוף. לכן נראה לי שהנוסחא צמדים דעים כמו הנוסחא צמדים דעים היא נעמט. אך הטעויות צמחית משוית לא ראי זה כדאי זה. ורק מה חדר השוה שנהא הוא הנכון. ואם חמק מהנוסחא שלנו צמדים היתר היתר שהוא נסך, שהן צמדים, אז הכל יכל על מקומו צמדים. ולדין לומר שהמלכנים של איסור שנתעברו ציין צמדים שהיו צו ג"כ צמים ומלכנים. צ) המלח צמדים נוספו ע"י ראו"ס וחכמות צ"י ודפוס. ג) ע"ז דף ס"ו ע"א. ד) עיין לעיל סימן כ"ח אות א:

ב. ח) ע"ז דף ע"ה ע"ה וצ"ש צמדים דים דכיתנא. צ) שם ע"א.

צריך הנעלה שלא מצינו שאסרו התלמוד. ומעשים בכל יום מטפחות ומפות נופל עליהן יין וגוי מעמיד השלחן ולמהר מתייבשות וחוזר ונופל יין ואין אנו אוסרין. והלכה רוספת קח לך המנהג).

ג. (בענין אי חוששין לחרצנים של איסור שנשארו בחבית).

וחבית שאין מכניסו לקיום) ועירו ממנו יין והריחותו יפה אין חוששין לשאר חרצנים (נ) רחצני וני התר מבטלין אותו יין איסור הבלוע בחרצני וזני האיסור אם ישנו, וכיש שמספיק לא נאסר. ועוד מין במינו כי האי בשעת הדחק מורינא להיתראנ). ועל הכלי נסך שפירק בו העיא הענבים והיין קודם משיכה הכל מותר כדפרישית (ד).

ד. (בענין יין היוצא דרך שוליים).

על היין היוצא דרך שוליים וננע בו גוי בחוץ לשוליים מותר לדברי הכל. לדברי מותר דמפרישנא ניצוק אינו חיבור) ורבותינו נמי שרי ליה דניצוק דאזיל לאיבוד הוא, דמפרישי כולו ניצוקי מכלי אל כלי או לבור. ועוד לא מחזיקין דליהו טופח עים להמשיח ורלטא איכא שום עכבא כיון דמיהדק קצת דלא היה בעין ברואנ). דאפילו עד ברוא דאיכא מאן דאסרג) ולא יותר (אפילו) [אלא] (ד) כשהבנים מצבעו אבל קילוח למרחוק שרי אם ננע לדברי הכל, וכיש יין שותת טף טף. ועירוב מקוואות כששופרת הנוד כחלל לבדו, אבל במים די כשטופח להמשיח וכאשכורס). והא דאמרינן לאפושטי מיא ביבמות) לא שצריך לכך אלא הירואה אוסר לאפושטי מיא הרחובה כביש.

ה. (בענין צירוף סל לחלה ולתרומה).

על ששאלת אם צירוף דרבנן יספור מוקף דאורייתא). דבר זה תימה שצירוף סל דאורייתא וכן תנור לר' יהושע או נושכות לרשב"נ) דהכי נמירי לה. דאם כדברך דרבנן היכאנ) מסקע לה מחלה דאורייתא. ומה תיקן צירוף). ואפ"ה לא הוי מוקף אלא אינ' נוגעין כדאמרינן גבי חבית שצריך ששופרת שינע יין ביין בתוספתא. ומבטלה) משניות שאם תרם שלא מן המוקף אפילו במקום שצריך מוקף

ג) גם המטונה הזאת הונחה נחמים דעים סימן ל"א :

ג. ח) שאם מכניסו לקיום נכלו הכי אסור עיין ע"ז דף ע"ד ע"ב. ג) כלומר אין חוששין שנשארו חלני אסור נחמית חף לאחר שהדימות. שאם אנו חוששין לזה. לזיכין אנו גם לחוש ולומר שגם מחלני חגי היתר נשארו נחמית. ג) עיין במדכ"י ע"ז פ"ה. ד) עיין בתוס' ע"ז דף כ"ה ע"ז ד"ה אחר ר"ה. ועיין נחמים דעים סימן ל"ב :

ד. ח) עיין בתוס' ע"ז דף ע"ב ע"ב ד"ה אחר להו ועוד עיין בספר היסוד על ע"ז דפוס סימן תק"ז דף כ"ו ע"ג. ג) ע"ז דף כ"ט ע"ב. ג) ע"ז דף כ"ט ע"ב. ד) נכ"י ודפוס איחא אפילו. ח) נגד התוס' ע"ז ע"ב ד"ה ה"ג. ונחמים דעים סימן ל"ב שהניח ע"ז חסונה זאת איחא אפילו ח"ה מסכים עם התוס'. ה) עיין בתוס' גיטין דף ע"ז ע"ב ד"ה הנלוך ותוס' יצמות דף כ"ו ע"ב ד"ה עירוב. ו) יצמות ע"ז ע"ב :

ה. ח) עיין חלה פ"ב ע"ז ועיין ג"ר ע"ס. ועיין נדה דף ח' ע"ב ופסחים דף ע"ב ע"ב דסלכה כ"ל. וכוונת יסוד מוקף דאורייתא כלומר יסוד מחסי דאמרינן אין תורעין סלל מן המוקף. ג) כ"ל צמקס ר"ג נכ"י ודפוס. ועיין פסחים ע"ס. ג) היכא כ"ל צמקס אכתי נכ"י ודפוס עפ"י תקון רח"ס. ד) כלומר ח"כ מה יועיל חקנה רבנן לנצק לולי סלכה גמירי לה. ועיין נכ"י פסחים פ' אלו עוצרין דנפקא ליה מקרא נכללכם מלחם סלחן ועיין נר"ן

חלב אסורה דההוא לא פירשא הוא אלא חלב נמור אותו עצמו שינקה. ועדיין עולם מנהגו נוהג כשרוצין ליקח חלב קיבה מן סלאים, מניקין אותן ומשהין מצט לקרוש ואח"כ שוחטין אותה. (תצב"ו)

י. (בדין גיעולי נכרים).

דין גיעולי נשים אינו יודע מה קשה. אני פרשתי כל רותחין מבלעין את הפלוט שחוצה לו ומפליטין את הבלוע, ואין להגעיל כלים אלא בקדירה שאינה בת יומא ואין להגעיל אלא במי היתר, ואם יש לו ספק יודעני כל דעתו (כ"א) ישר בעיני.

יא. (בענין ק"ץ אונס מספתה).

על ק"ץ דשילתי אלו נערותא) שאתה אומר שדוחה אכ"י ק"ץ רבא חומרא כנגד קולא כן תרחא כל ק"ץ שבעולם לפי דברך. לא דנת יפה שכך הוא פירושא הדין רבא אמר ק"ץ ומה מסתה שלא עבר אלא על דעת אביה יכול לעכב אונס שעבר על דעתה ועל דעת אביה אינו דין שאביה יכול לעכב, ואכ"י דחי הכי מה למספתה שכן ריבה בהן הכתוב עיכובין שהוא יכול לעכב תאמר באונס שלא ריבה בהן הכתוב עיכובין שהוא אינו יכול לעכב. ודילמא זו היא חומרא של אונס שאין בו עיכובין כי כן וזו היא קולא של מספתה שריבה בו עיכובין כ"כ.

יב. (בענין אין אובסין בשבת).

ומה ששאלת שנינו בעושין ססין (לביראותא) אובסין אותו מבשנים ובשילתי שבת ז) אמרינן אין אובסין את הגמל, זו אינה שאלה, דאובסין דססין היינו מענין רשריג) ואובסין דשבת היינו [נותנין לה אכוס] בתוך [מעיה] כרמפרש לה ומתמה עלה. צא ובדוק.

סימן ע"ז.

(בענין אחר שקבל עליו בנידוי ובצווי כ"ד להזיק את בנו לגרש את אשתו).

רבי סלח) . . . שוטרי עיר וסלך . . . ופליכס קולט סולח . . . ופולט ססולח . . . וחלבנה ולא שחלת ז) . . . והרבג) ר' שמואל ותלמידו של אהרן לבי גירנ"ד)

ה) עיין בספר הישר על חולין דפוס דף ל"ט ע"ג סימן שפ"ו, וצפסר המכריע למחר"י וטרחני סימן ל"ג שהציג דברי ר"ת וחולק עליו. ו) עיין בספר הישר דפוס דף י"ד פ"א סוף סימן ל"ט, שגם שם כתוב ח"י צ"י מ"ר, לפי דעת החכם ליחיק הידע ווייס צצית חלמוד ס"ג ל"ד 164 הם ראשי תיבות חוסי ילחק בן יעקב מפי רבינו, ולפי השערתו היה זה ילחק האיש בנו של ר"ת, אך השערה הזאת אין לה מקום כי לא מזינו שהיה לר"ת בן ושמו ילחק, ואולי היה ר' ילחק הלזן הלמידו של ר"ת שהיה בן יעקב, אך יסיה אין שיהיה, מ"מ נראה שהחשובה הזאת על דבר חלב קיצה לא היחס בתוך התשובות שהשיב ר"ת אל הדבר ר' אליעזר, כמו שהיו מונחות לפני המעתיק אלף שהכניסות מתוספות יצ"ז:

י. ח) כלומר כי ישר צעירי ר"ת שהשאל יעשה את זה, ולחיים הגים חולי מקום כי: י"א. ח) כתובות דף ל"ט ע"ב, ועיין בחוס' שם ד"ה מפסח וצטיטה מקוננת שם: י"ב. ח) עירובין דף כ' ע"ב ועיין חוס' שם ד"ה חוצסין. ז) שנת דף קכ"ה ע"ב ועיין בחוס' ד"ה אין חוצסין. ג) כלומר הלעטה. ד) שם מלי אין חוצסין אמר רב יהודה אין עושין לה חוס בתוך מעיה ומחמה עלה מי ליכא כי הלי גוונח:

סימן ע"ז. ח) לישאל דקרא ירמיה ל"ט, י"ג. ז) חלבנה ריחם רע שפלת ריחם עוז, עיין כריתות דף ו' ע"ב. ג) לחיים מתק היוו ען והרב, כי לפי דעתו

הרב ר' קרשבין . . . ואתה בן מלכה) רב לך . . . ומרום קנך) . . . ואם עקצך עקרב . . . אביך הרב . . . כי נפל ממנו רב . . . אלמא יערב . . . אך ברב חבושר וברב אבשרך . . . הרב ר' יוסף גדול בדבורך) אמנם מאוהבי יש ביניכם ויורד לגור וסוף להשתקע. ואחלי פניכם שלא לנוור על בני עירוב) כל זמן שהם מזומנים לדין גם אם יסרבנו. למעני תעשו להתיר החבר ר' יוסף וביתו לדבר ולישא וליתן עם מגוריהם, כי לבעבורכם הייתי עושה כזאת וכזאת ויותר. על הוראותך אחי אשר כתבת נפלאותי, הלא אני ואתה דברנו רבות פעמים על האי דמאים עליט). הלא פרשתי וריה הסכים כשהבעל רוצה. ורבונו שלמה בן פירש) מאים עלי ולא בעינא לא הוא ולא כתובות, והבעל רוצה נירושין במחילת בת אחת ולא בפחיתת תרפקיעין. ועל אשר כתבת נידוי על תנאי אפי' מעצמו צריך הפרה. איכ לרברך אין לך צבור שלא עמד באורו, שכן נדו על תנאי ולא הפרו לעצמן. אך אין הנידון דומה לפתרון כי זכר נא לימים ראשונים אשר היינו אני ואתה וכתבנו פי' כזה ברוב מקומות בחלמוד. וכן בזהיל): אמר רב יהודה אמר רב נידוי על תנאי אפי' מעצמו צריך הפרה. פי' כזה שנידה יהודה עצמו אם לא יציג את בנימין לפני אביו. ואע"פ שקיים התנאי נתגלגלו עצמותיו, דהא אריא וגנבי וצינים שחים אזהר יעקב אבינו, ויהודה קבל עליו נידוי אמאי דאזהר יעקב אבינו, והתנה דברים ישאין סיפק בידו ובטל התנאי ועמד הנידוי. אע"פ שמעצמו נדה וסמך על הנס, אין סמיכתו עיקר לבטל הנידוי לכשנעשה לו גם. ועל זה יש לפרש שצריך הפרה שרוב בני אדם סומכין על מה שאין בידם ונודרים ומתנבאים וצריך הפרה וכפרה. - ומה שכתבת מי יודע שמה יגלונו יוסף או ימות, זה אינו דשבועות ונדרי אונסין שרו כרתן בהדיא. ואף אם מעצמו נשבע אדם ומתילך כי האי אונסא. אלא מעמא דאמאי דאזהר יעקב קבל יהודה כדפרשית. כן לדבריהם. צריך היתר כמו יהודה, ואי לא יקיים והוא לא יועיל לו ועוד מספק דינכם אחם נושבים שכתבתם שקבל ר' שורוס בנורת חרם ובציווי ביד להוקיק את בנו יונתן לתת גם לבתו של ר' קרשבין, ועל זה [כתבתם] שאין סתירין לו אלא מדעתו של קרשבין. זה אינו שהרי הוא קבל מדעתו, ואפי' קבל בשבועת הר סיני או בנורת חרם ובציווי ביד ר' אמי ור' אסי יכול להתיר לעצמו שזה אינו אלא מדעתו, אלא שקבלו בחומר ציווי ביד, אבל ציווי ביד אינו יכול להיות. שאלו כתבתם וציווינו לו בציווי ביד, או היתה הגזרה תלויה בכם או בבעל דין להתיר, [וכל זה] אם היה הוא הבעל שבידו לגרש וגם שישנו

אנשי שם הנקראים פה הם הם שוערי העיר. אך אין לדין למחוק כי חולי הם מלמד השוערים. והנה כי שמואל נראה שהיה אחיו של רבנו שקראו אחי תשובה הזאת ושהיה עמו ציחק צינים לחסונים. אך יש לנבנס דנדי, יען שרבו שמואל בן חללי היה גדול מחליו. ד) לבי נידון צבי לציירין דפוס. ופירשו לא נודע לי. ה) כליל צמקום צמלך צבי ודפוס. וכפי הנראה קורא כן ליונתן בן עוזרוס חליש שידחו חליו, על שלא רנה לנכס את חשמו נת ר' קרשבין. שם חליו הדין את מכתנו. ועיין צמלך על גיטין דהוספות סיון חס"ו שהיה שם חוקן התשובה צקלור. ו) כליל צמקום קלך צבי ודפוס. ז) הנה ר' יוסף כל שסייע ר' יוסף בן משה צמלך ותשובה לעיל סיון י"ד. ולפי הנראה העיר אשר ידובר ממנה צמלך חיל סריוס מקום מושנו של חס"ו וצמ"ס וגם של ר' יוסף חיל. ועיין לעיל תשובה סיון פ"ד שם ר' שורוס נזכר שם ושהיה מחושני סריוס וגם צמלך חליש. ח) חולי ליל עיר. ט) כחוצות דף ס"ג פ"ג ועי"פ צמקום דיה חלל חלמה. י) שם ד"ה חלל. יא) מכות דף י"ח ע"ב. צמ"ס שלנו ליתא חליו מעמנו ועיין צמקום שם וצמ"פ צק חלל מלחין. ועיין צמקום מכות שם דיה חליו. יב) נדרים דף כ"ז ע"א ולחלן. יג) כן לדבריהם כליל צמקום כל דבריהם צמ"י. יד) כלומר מדעת עמנו. טו) מלחן ועד

מאותן שכופין להוציא. שכן אני מורה ובא שאין לנו לנרש על שאין כופין, והגם הנעשה ע"י חרם או ציווי ביד קורא אני בו שלא כדון פסול ופוסל. אבל זה שאבי הבעל קבל עליו לכופו את בנו נידה לעצמו ויחיר לעצמו. ואם ביד ציוו עליו להזיק לנרש מצו בדבר משנה ויחזור. ואם היה נשאל לי הייתי מורה שלא יזיק לנרש, שאסילו לבעל אינם יכולין לצוות כ"ש לאחר. ואם שומע זה עשה שלא כהונן, אנו לא נאבד את אמונתנו. וזה הדין (וזה הדין) אם קבל יחיר לעצמו ויאמר מותר לי מותר לי עושים פעמים. אך מפני כבודם אפי' לקרובי הייתי פורש אחרי אם אינכם אורבים אותו. ואתה הרב ר' יוסף (ז) מדוע אתה מיקל להוציא אשה מבעלה, הלא ידעת עונש ועשוקו (גבר וכת"י) איש וגומר וע"י שוליא דנני נתחתם נור דין. ואל תחלה בתוספות שימוש חילון דמעות. כי הכתוב על ועשוקו (הוא כד"י) ור' עקיבא (יט) [לא אמר] אלא ינרש. והאמת ריבול לנרש, אבל מוכח מוריד עליו דמעות ושנוי המשלח (כ) מודה ר' עקיבא ואורוציוא אשה מבעלה ועל השם הגנבה בקדושה כל). וא"כ זה גריס"כ. רבתינו (כ) מיטפלי בהו והוא הרב ר' קרישבי מתחילתו ידע. ואם אתם גורמין נירחשין בהערמות הללו קשה הוא כהערמת שוליא ויותר שהוא השיאה לו וזה לאחרי (כד). וצור ישראל ירים מכשול להתהלך במישרים. ושלום.

סימן ע"ח. שאל ר' אהרן בר יוסף (א) מרבנו יעקב.

(בענין ג' חדשים אחר מיתת היבם).

ביד מי נח וגבורה לגרל ולחוק. . . לעשות (ז) ולא תדע. . . למלך ולא ממך. . . רבינו הגדול. . . רבינו הקדוש. . . רבינו יעקב. . . כי מבלעדיך לא ירים איש את ידיו ורגליו בכל הארץ. מלכים כך ימלטו. ולא יעשו גדולה או קטנה עד התגלע הסוד אליך, ע"כ שלחתי לשאוב מים מבד בית לחם. לדעת מה משפט יבמה שמת יבם שלה ו' חדשים אחר מיתת הבעל אם אין (ז) צריכה להמתין ג' חדשים כמו אחר החליצה. אך במיתת היבם לא רצינו להורות כי אם על סף. והודיעני אם יש חילוק בין חליצה למיתת היבם בדבר זה אם לא. כי לכך שכרתי את זה. . . ושלום רבנו יגדל כחשק ארץ ביד יוסף קמן תלמידו.

אם אינכם אוהבים אותו חסר דפוס. ובאמת הדבר פחוס, ולפי הנראה כוננו סוף שכן הדברים נ"ל לכבודם הייתי פורש ממנו מאחר שאינם אוהבים אותו. ונ"פ. (ז) לפי הנראה הדברים פורשים כלן מה שכתב רבינו לעיל שהרב ר' יוסף יצא שמה וסיחטנו לו לילא וליתן עם המעורים. איך עדיין לא פירש את דינו לפי דמות פין. (ח) גיסין דף כ"ט ע"א. (י) כלומר נקרא לא חכר. ז"ל דמעות אלא עשוק. (יט) גיסין דף כ"ט ע"א. (כ) עם ע"כ. וכוננו שנים גם ר"ע שדה אפי"ס שאמר אפילו אם מלא חסם אחרת נלחם סיעתם. (כא) פסרי פ' נשא ג"ז פוסק. (כב) כלומר העונש של ועשוקו לעיל. (כג) אולי ז"ל ודנתינו וכוננו שנים הם מתעסקים בזה שגורם העונש. הם וסרד ר' קרישנין, אשר מתחלתו ידע, שלא ילחם העני. (כד) חוק הדברים קשה קלה. ונראה שכתב רבנו בזה. כי עם ג"ז שוליא דע"כ המעשים חסא כי יגדו חסון, חלל נכחן שופטים ולא לסם.

סימן ע"ח. (ה) הוצא נפטר החזמה סימן קל"ג בענין זה ונפיקין קפ"ז בענין יין נסך. ועיין לזכר נפטר נר נעמיכטע וכו' ל' 80. (ז) נכ"י הדפוס נפטר. והל"ס סגים למשל. ולי נראה שג"ל נעשות כמו לקמן ולא יעשו גדולה או קטנה עד התגלע הסוד אל"ך. (ג) נג"ל נעקום ח"ל נכ"י הדפוס:

סימן ע"ט. וזה השיב לו.

הל"א איש אתה וכמוך ירבו בישראל אהובי החבר ר' אהרן. גם כי בשעת מרורין בא שולחך כי נתרעמו השרים על אדונם, ועבדיך רואה והעיר הומיה, גם ישבו שרים בי נדברוה) לא מנעתי את לבי מהשיב על תוכחותיך, ולבי רואה, כי גם אתה ידעת, אך להשוות ולהשית לבך לדעתי הוצאת מעותיך, וצדקה תחשב לך. אמנם משום הדבר בעיני ומורה אני ובא שצריכה להמתין שהרי קרובה לביאה יותר מארוסה, ואע"פ דאמרינן (3) ארוסתו ג"מ בה, יבמתו בזיו מינה, ה"מ לפני שלשים לאקומי נפשיה, אבל לענין נזרה שטא ישא אחותו וכו' (4) גבי יבמה קרובה לביאה ט"ס. ולא מצינו אלא המפורשות כנזן חליצה (5) וממאנת קטנה (6) דאין צריכות, דחליצתה ומיאונה מוכיחין שלא נתעברה וגם לא נדלה אלא ככל קטנות דעלמא. וארוסות ושומרת איבא למינור דליכא הוכחה לכולי עלמא אלא למכירין. וקצת איכא למילף, אע"פ דלא צריך תלמודא, מ"מ דקאמר היבמה לא תחלוץ (7) [ובבביתא שם] (8) שחלצו לה אחים הא שומרת יבם צריכה, סדנא שחלצו, וא"ת משום מיתת הבעל נקמה שהתלמוד מקשה ומאי שנא וכו' (9). האי חידוש נמי משתמע אי הוה תני שומרת יבם שמת יבמה בתוך ג' חדשים צריכה להמתין ג' חדשים ואם לאחר ג' חדשים אינה צריכה להמתין, ג' חדשים שאמרו משעת מיתת הבעל ולא משעת מיתת היבם, אבל וודאי דווקא נקימ חליצה שהחליצה לאחר ג' כרוז הוא שלא נבעלה זה ג' חדשים, וכן שנוי בתוספתא (10) וכולן לא ינשאו עד שיהא להן וכו' היבמה שחלצו וכו', אבל שומרת יבם משימא שצריכה ויש לך לדונה כאילו נדלה בתוך הבית. ואין חילוק דתקנות לקרובות לארוסות ולנשואות. ואי אמר יבם בעלתי נאמן כדמוכח גבי הא דאמרינן דמוקי אנפשיה בתלתין יומין (11). ואני אסתי בלבי, כי כן הוא בידך בסיד ובלבבך. ירב טובך כלב אוהבך החתום, ושלום:

סימן פ. תשובה לר' אפרים בן יצחק מרגנשבורק:

תשובה. עיירים טראים, אדם נבראים (1), ויהיו נקראים ראשים לאריים (2). למורי ר' אפרים, סוף אמוראים וראש סבוראים, אשריך שוכית ולא עכרת על דעת חבירך, וגם אני אורך, וכן אברכך בחיי. החזרת עטרה ליושנה. . . ועורך בבראשונה . . העיר שיאמרו, יושביה נמנו ונסרו, משמרת ה' שמרו, ומסורת בידינו מאבותנו

סימן ע"ט. (א) המאורע, אשר רומע עליו דגנו זמא, לא נודע לנו. אך מלאה שלל עמד הדעם נדד היהודים. (3) יצמות דף ק"י ע"א. (4) שם דף ק"י ע"א עומא דנבא על מה שלדיכא להמתין ג' חדשים. (5) שם. (6) שם דף ק"י ע"א. ועיין נחום שם ד"ה לאחר שלשה (7) עטנה שם דף ק"י ע"א. (8) תיקון ראש' והגביתא היא שם ע"י. (9) כלומר לבך נקט שחלצו להורות שההמתנה רק צריכה הענל תליא ולא נחלצה, שהחלצה אינה בטע. (10) חוספתא יצמות פ"ו. (11) יצמות דף ק"י ע"א:

סימן פ. (א) רומע על חיוז י"א, י"ב. וכונת דגנו זמא להורות את שמתו על שחר ר' אפרים מדעתינו המתנגדות לדגנו ושהוכיחו דגנו עליהן ודבר אחו קשות לעיל בסימן ק"ד וגם בסימנים הנאים אחריו עד סימן פ"ט. ועל זה אמר שם עיירים פלחים נכלאים ומתחללים להיות אלם אז יהיו נקראים ראשים לאריות. (3) כלל לדעתי צמקום לאריות צ"ח לארילל נדפוס. ורומע על מקבת אלות פ"ד הוי זמא לאריות וכו'. וכונתו כלן כי אלם אשר אלם לו אדננה יקראו ראש לאריות. ואמר אריות צמקום אריות לעונת המרה, ואריות

גדוליה גדולי הקדשג). שלום לעיר, שלום לכל בני העיר ובראש כלם שלום לרב
ר' יצחקד) ולחברנו ר' אפרים וליתר רבני העיר, מאדיר וער צעיר:

א. (בענין גדה אי מקרי ערוה).

מתוך דבריו אחי ר' אפרים למרנו בארבעה אתה עוסק. ואם על ארבעה לא
אשיבךה). על חמשו) אנו מפרשים. מה אחות אשה מיוחדת שהיא ערוהז)
לאסוקי גדה. אע"פ דכתיב בה אל אשה בנרת דותה לא תקרב לגלות וכי אין התלמוד
קורא ערוה אלא דלא תליא ביומי ושבילה. וכן אין דבר שבערוה סחות משנים אין
חוקת גדה בכלל ולא ספירתהה). תדע דבי יליף בפ' האומר לחברנו) מאחות אשה
במה מצינו מפרש מה אחות אשה מיוחדת שהיא ערוה וכי יליף מהיקשא דר'
יונה אינו מזכיר ערוה דאין משיבין על ההיקש, ואהוהא סריך אפילו גדה נמי,
אבל על מה מצינו מפרש מה אחות אשה מיוחדת שהיא ערוה וכי ולא סריך מגדה
כלל. ועוד הימא מי' יליף כמה מצינו לילף מהיקשא דר' יונה, אלא ע"כ למעושי
גדה דאם כן לכתוב לצרור גבי גדה דקילא דגבי לא חקק ראשה אל אחוהה ליבא
למימר אי' יכתב לא יקח אצל גדה כדמקשה אני דתפסי בה קידושיי). ותמה אני
למה שאלת על רב יהודה, וכי רב יהודה עדיפא מדרשא דריש מכילתין. ועוד סריך
מהיקשא דר' יונה לרברדיךי) ותיתי גדה. ושננתו חטאת אנב ריהטא דרדונו כרת, אבל
בע"כ במיוחדת שהיא ערוה לא נקט בכרי. וכל היקש דהאומר לחברו הייתי נותן בא"י

נמלא מלכים א', י', כ'). ג) כלומר שכן מסודת נידו שכל הגדולים נעיר דגשנצורק הס
גדולי הקדש. ובדפוס גדולים נמקום גדוליה נטעוה. ד) עיין בסימן הצא הערה ראשונה.
ה) ראשם גורם ואם על ארבעה לא אשיבך חשינך על חמש. ו) על זה כתב ראשם
צנליון ח"ל: דהא לומר על שאלתו צהא דחמש עשרה נשים. ולי נראה שכונת רבנו על חמש
שאלות של ר"א, אשר עליהן משיב רבנו נחשונה זאת. ובארבעה היה ר"א עוסק ומעייין, אצל
החמישיה קראה ר"ת שאלת צה יומא כלומר שלא עסק צה כרי (עיין לקמן אות ה'). ועל
זה אשר רבנו נמתק לטונו. בארבעה עסקת ואם לא אשיב פניך ריקם על ארבעה, גם על
חמש לא אעשה זאת. כי אם גם על חמש אנו מפרשים. ורואה על עמוס ד', א' ועוד. ז) יצמות
דף ג' ע"ב. ושאלת ר"א לא נודע לנו מהו ורק מתוך חשונת ר"ת אלו נוכל לטער קצת
דוכן שאלת ר' אפרים אצל לא צנידור גמור. ולכן סתומים לנו דברי ר"ת צמה מקומות
כספר החתום. ולדעתי שאלת ר' אפרים היחה, לפי דברי רב יהודה ציצמות דף ל' ע"א כל
יצמה שאין אני קורא צה נשעת נפילה יצמה יצא עליה הרי היא כלשה אח שיש לו בנים,
כי לפי זה אם היחה גדה נשעת נפילה כלומר צמיחת צעלה מהי אסורה ליצם. ועל זה
מתוך רבנו דגדה אימנעט שלא נקרא ערוה מה דחלי ציומי וטעילה. תדע דגם בקדושין לא
סריך על מה מלינו מחמות אשה אפילו גדה נמי, אלא דגדה אימנעט משום שאינה מיוחדת
שהיא ערוה. ובסוף מפרש דברי רב יהודה שסם מייירי צאיסור הדושה יצום וכי. ועיין צחום'
יצמות דף צ' ע"א ד"ה ואחות אשתו. ח) כחצות דף ע"ב ע"א ועיין חום' גיטין דף צ'
ע"ב ד"ה עד אחר. ט) קידושין דף ס"ז ע"ב. י) כן הוא צכיי וגם צדפום. אמנם הדברים
מן דבני לא חקק עד כלן קשים להצין. ולדעתי צ"ל: וכן ג' ב' לא חקק דלשה אל אחותה
א' כ' למימר אי' לכתוב לא יקח אצל גדה כדמקשה אני א' לא ע"כ דתפסי צה קידושין.
וטעם כדמקשה אני כלומר לפני זה לענין לזרור. וכונת רבנו לפי הגהתי לומר, כדכסה
דיצמות לענין יצום כן דרשה דקידושין לענין קידושין חופסין, להוציא גדה ממה מלינו דאחות
אשה שמייוחדת שהיא ערוה. כי כמו שיש להקשות גבי יצום לכתוב לנידור גבי גדה דקילא
כן יש להקשות גם כן גבי קידושין חופסין, אלא ע"כ צמיתין למעושי גדה קאחי, ולכן לא
מקשה הש"ס בקידושין אמה מלינו א' הכי גדה נמי. יא) כלן אשר המלה לזרציר העמיד
ראשם הדברים: וכל היקש דהאומר לחברו הייתי נותן כלן. והדברים נכתבים למטה
צספר ושם מתק אחת. ועיין לקמן. ואני צער ולא ידע כונת ר"ת צזה לא ע"פ הגהת
ראשם ולא מצלתי הגהתי. כי דברי ר"א אשר עליהם רומח ר"ת נאצרו ממנו.
יב) הצמות, וכל היקש דהאומר לחברו הייתי נותן כלן" מתק ראשם צספרו. ועיין הערה

בעל כרחך דלא תפשי בה קידושי ולא תלי ביומי וסבילה אם הייתי צריך, אך איני חושש להזכיר [מסור מנו] דברי ר' יהושע (ג). ועוד שאני מראה לך שלא דקדקת בריש מכילתין. ודבר יהודה הכי איתא כל יבמה שאין אני קורא בה בשעת נפילה יבמה יבא עליה מחמת איסור הרוחה יבום הרי היא כאשת אח שיש לו בנים, שהוא איסור הרוחה יבום. תדע רבדינא הבא על יבמתו (ד). דכל עצמו מנדה, לא קאמר מיוחדת שהיא ערוה כדקאמר בהאומר לחברו אעיג דתלמודא קאמר לתרווייהו (טו). והא דמיתנין דרב יהודה בפי' בישע (פ) נבי קמן להקים לאחיו שם בישראל וסריך ואימא היג, דההוא קמן דומה לאיסור אחות אשה שיש לה היתר לאחר זמן ומשעה שנאסרה אין לה היתר, וכן (י) קמן משעה שנולד אין לו היתר באשת אחיו אפילו ימות אחיו ישנו בצרת צרה ודומה לעריות כגון אחות אשה, אבל נדה יש לה היתר כל שעה שמובלת אם היה מת אחיות. ואינה דומה לשום ערוה דאין שום ערוה ליוסא אם היתה נוסלת לייבום לבו ביוסא):

ב. (בענין היוק שאינו נכר)

סימא את הטהור קשיא למסמא בשונג פסור דלא כר' מאירא. דלר"ם בין בשינ: בין במזיד חייב כדקתני התם (ג). דקיל' ההיא כרים התם דריינין דינא דנרסיג, ודיחוייא דבכורות דעד כמה ליתא, דודאי תנן סממא כרים. ודיחוייא דרב חסדא בזה בורר (ד) לפלוגי בין משלם סביתו לסחירין בין לזכות בין לחובה, אפילו קימא לן דלא קנסינן שונג אטו מזיד כר' יהודה, מ"ס פירכא אינה ממשנה למשנה כדפרישית, ועוד אפילו לדברך אי לחזקה (ה) דאיתובת קושיא ליכא (ו) אם עירבן מזיד [הוא כי] מי ביקש מידו למסוך על הוראתו לערבן, ואם לא עירבן ווראי מודע ליה דלאו בר

שלפני זאת. (יג) התנות מן בעל כרחך עד כאן ממך רחמים נסמך. נגד הגליון ח"ל: ונצ"כ דלא יליף חלל הן דלא תפשי בה קידושין ולא תליא ביומי וסבילה וגם איכא למימר דליף עריות שהולד ממנה, אך שליט חושש להזכיר ממנה מחמת דברי ר' יהושע (ל"ז) שלדברי ר"י אין ממנה מכל חייבי כריתות) כך נקח להניה לפי הענין. עכ"ל. ולי נראה שזין לרין להניה ולמחוק. כי כונת ר"ה נזה לומר שכמה פירות יש שלא ללמוד נדה נאחות אשה לפסיה מניסוף אך שזינה רחמים נשעת נפילה לינס וכולם הייתי נוחן כאלו כגון מה לאחות אשה דלא תפשי בה קידושין וגם לא תליא ביומי ועצילה. ועוד יש להזכיר מה לאחות אשה שהולד ממנה, אך זה אינו חושש להזכיר, דלר"י אף נאחות אשה אין הולד ממנה. ועל זה מוסק דבנו אחר זה ועוד שאני מראה לך שלא דקדקת דרים מכילתין. בלישנא דמיוחדת שהיא ערוה. (יד) ינמות דף כ"ז ע"א. (טו) כלומר ניצמות וקידושין. (טז) ינמות דף קי"א ע"ב. (יז) וכן הגהה רח"ס נמקום ואין נכ"י ודפוס. (יח) כלומר אם היה מת בעלה- אחיו של ינס נאחות זמן שהיא ערוה. ועל כן אינה דומה נדה לשום ערוה. כי בכל עריות אין נחלה מוסק דבנו אחר יוס דווקא חלל נדה היה לרין להיות שחפול מיתת הנעל דוקא נאחות יוס נדה כדי שחפול אינה רחמים נשעת נפילה. (יט) ורח"ס הגיה שחפול מיתת הנעל נדון בלד נמקום לבו ניוס. ואין לרין להניה, כי הדברים ככתבן ככונתם לפי פירושי בהערה הקודמת:

ב. קושיא ר"א הוגלה נחוס: גיטין דף יג ע"א דיה שלא וסנהדרין דף לג ע"ב ד"ה שפירקן. ודברי החוס' נשני מקומות שטיים קלה זה מזה אכן דברי החוס' בסנהדרין יוסר מתחלימים עם קושיא ר"א כמו שהולעה מעיקרה לפני ר"ת. וכונת ר"ת בזה לומר שסמכיה שהקשה ר"א מטימא את הטמא להמטמא והמטמא וכו' היא דוקא לר' יהודה דלית ליה קנסו שונג אטו מזיד, אבל לר' מאיר ליכא ליפסוכי דלית לי קנסו שונג אטו מזיד והסיל מתניתין דבכורות אחיא בללו הכי כרימ דדלין דינא דנרמי וכמו שסנר העים שם מעיקרל. ולדעת ר"ת המסקנא שם רק דיחויא נעלמא. (ז) גיטין דף יג ע"ב. (ג) בכורות דף כ"ח ע"ב. (ד) סנהדרין דף לג ע"ב. (ה) לחזקה כלל נמקום נחקה ככ"י ודפוס, וכן הגיה רח"ס. (ו) קושיא ליכא כיה נכ"י ודפוס ק"ל. (ז) אולי ז"ל חס נמקום חזי.

תשלומין הוא למאן דלית ליה דינא דגרמי, ואי לרי' יוחנן דאמר מיד חייב שלא יהא כל אחד ואחד הולך ומטמא מהרותיו של חברו ואומר פטור אני הינ' שלא יהא כל אחד ואחד מיקל בריני של חברו ולא יהא חביבין) עליו ואומר פטור אני, שהרי לכך נמשלך רשות מריש גלותא, ומאחר שהוא חייב מירחת ומעמיק לו יפה, אבל שונג שסבור שהוא צמרדע הוא צב, כסבור שהוא חולין מהורין והן מטמאין תרומה מהורה והיא מטמאה:

ג. (בענין למעוטי חליפין).

לדברידך כשאמר למעוטי חופה) מיפ לא אמר למעוטי חופה וחליפין. אלא הגהו דרמו מפי (לקניין) [לקידושין] קא נסיב, וסהות משוה פרושה לא שיידך אלא אצל קנין, אבל שמו וביאה כמו קידושין הן. — וחזקה דרך מתנה ושמו נמי דרך מתנה, אבל סודר מדיקרי חליפין ואי בעי פסיק ליה, לקניין כסף דומה יותר:

ד. (בענין שור מועד שהפקירו קדם שנח).

שור שהפקירו ואחר כך ננח) הביאהו לביד וישלם לך דמנופו משלם, ואם זכה בו אחר זכה דהוי כמו שהפקירו ניזק כיון שלא הלך לזכות בו. ואפילו מרוחק מטמא אפקריה כיון שהוא מרוחק, ואם עומד וצווח הסתפק עליו כמו שהייתי מספקך על גדה מלהתיבם אם הייתי רוצה), שלא הבאת ראיה מניין דמתיבמת, ואם תאמר

ג. א) דברי רבנו נכלן פתומים מאלו, ועל זה כתב רמזים בגליון פירו ח"ל: גרסא שקוטית ר"א הייתה אהא דאמר דריש קידושין למעוטי חליפין דמקשה ולימא הינ' וקטיל ליה לר"א דהיל' לאקטויי סתמקדש צחקה כיון דיליף קימה קימה מעשה וגם מלי פריך צמטר מרי' דהא יש לומר דגמר משה. או אפשר דקוטית ר"א הי' דלמה אמר למעוטי חליפין סרל למימר למעוטי חזקה. וע"ז הסיק לו ר"ת דנריך וכו'. ויש כלן ס"ס וכלל לדנריך כשאמר למעוטי חופה מיפ לא אמר למעוטי חזקה וצלתה לא קטיל דלא נקט חופה וחליפין אלא הסכו וכו'. עיין במוס' קידושין דף ג' ד"ה ואשה ועיין לעיל סימן כ"ה. — שו' מלמתי נרצ' דף קל"ג סכתא קטיל וכו'. ועיין בקונטרסי שהעמקתי ס"ס. עכ"ל. אכן מי יידיצ' נפשו פת לחניה כהגלון הניל אשר נכחו הגדול הניס כיצ' צמטר עד שהפירו מרונה על העומד. ולי נראה שפני דברים נחמטז כלן. צראשונה הימה קוטית ר"א למה אמר בקידושין שם צמחילה למעוטי חופה ולא אמר מיד למעוטי גם חליפין דמעמיק שם אליצ' דרז הונא. ועיין חידן דנלמח גם לליטנא קמא דלית ליה דרז הונא חופה קונה לימעט גיכ חליפין מקידושי אשם אך לא נסיב הסיים למעוטי רק הא דדמיא לקידושין משיחית ומחמת נלמח לצעלם או צמד דרז עם שקינלה או צמשה כמו צניאה וכן חופה דומת לזה, אצל חליפין שאינו מזה פירוס לא שיידך אלא צקנין, ולכך לא נסיב ליה למעוטי, וכמו שלא נסיב למעוטי חזקה, ואמר זה על למרן קוטיל שניים למה דקאמר הש"ס הסם הימא הכי נמי, דלפי זה נלמח למח לא חקקדש צחקה כמו בחליפין וגם למה לריך קרד דוילאל והיתה לרבות את הסטר ועיין חידן דחזקת וסטר כמו מחנה אצל בחליפין יש לומר שהוא כלל קימה דכסף. ולדעתי יפ כלן חקרון שסה אחת מצפנים וכמה חנות לאמר כמו קידושין הן וקודם וחזקת. עדינגן הסופר צמחו:

ד. א) עיין צמל קמא דף י"ג ע"ב. (ז) כוננו דנעומד וזוהי שנודע שלא הפקירו ריח צלמח יש לך לסתפק, אם אינו מייד לשלם הזוכה לניחק מעור הספקר כי מנח לך דפטור צמור המועד שהפקירו קדם שנת, ואמר עוד כמו שהייתי מספק על גדה ודומה זה על קוטית ר"א לעיל את א', שגם שם לא הציא ר"א רמז מנ"ל דמה מחיצמת כשהקשה מדברי רז יסוד. כי מענינא דמחניחין טנקט פ"ו ולא יד כלומר שכל מנה נדס עמחם אין להוכיח דנקט מענינא מעוס לרז לרז, אכן שם לא היה רולה ר"ת להעמידו צמפק, כי צלמח מוכח מעמסיס דף ע"ב ע"ז דמה נח ייבוס הי'. ועיין במוס' יעומת דף ז' ע"א ד"ה ואשם:

מפיו ולא י"ו לפי שאינה בצרת צרה, ובהפקיר במועד קודם שננת מנא לך דפסור, ואם תמצא לומר פסור לא דמי לבורג), דבור תהלת עשייתו לנוק ואינו חוזר לחמותו, אבל שור אפילו הוא מועד אין תהלת עשייתו לנוק וחוזר לחמות אסר) בורח מן היישוב, ואם הוא ביישוב כל הקודם וזה בו ושוחטו ואם לא שחטה הייב:

ד. (בענין קידושי ביאה מטעם כסף).

ועל קושיא בת יומא(א) אי אפשר דלא פגמה, הנאת ביאה לאשה שוה פרוטה ליתת(ג), צא ולמד משוק של וונות מי שוכר את מי והאומרת שב עמי בצוותא צריך בישיבת הצוותא שוה פרוטה ואם לאו אין באמירתה כלום וצריך עדים שהיא [שוה] פרוטה:

סימן פ"א. שאל הרב ר' יצחק מרינשבורק מרבנו יעקב וצ"ל.

א. (בענין שור שלא נגמר דינו ונתערב בשורים אחרים).

רבי אלופי תאיר נרי בהא דאמרין באלו הן הנשרפין(ה), ריש לקיש אמר אדם בולי עלמא לא פליגי דפטרי אלא הכא בשור שלא נגמר דינו ונתערב בשורים אחרים שנגמר דינם עסקין. רבנן סברי כמיתת הבעלים כך מיתת השור ואין נומרין וכו', וק"ל מיט דרבנן דפטרי בהו דאין נומרין דינו של שור שלא בפניו, מיהו הנך אחריני נגמר דינם כבר והיאך יפטרו, והא אמר(ו) שור הנסקל שנתערב בשורים כשרים(ג) אפילו הן ריבוא ימותו כולם, ואית התם מדרבנן, היינו משום דרובא כשרים נינהו והכא דרובא אסורים אפי' מראורייתא ימותו כולם, וא"ת הואיל ולמיתת בעלים מקשינן ליה פטרינן להו, דבעלים בבי האי נוונא הוי פטרי משום דספק נפשות להקל, דאמר(י) בפי' אחד דיני ממונות(ד) אמר ר' אבהו עשרה דברים יש בין דיני ממונות לדיני נפשות וכולן אינן נוהגין בשור הנסקל חוץ מעשרים ושלושה, היינו משמע דלענין ושפמו והצילו לא מקשינן להו. — ואם היה ברשות הרבה) שלא לנרום

ג) ח"ל רמ"ס גנליון: „נראה דקשיא לר"א דהא דנשמע דנ"ק שם בשור הפקר פטור אף היו לו צעלי והפקירו דמאי שאל מנור דחייב לת"ד דלף אס הפקיר צורו מייב. ועיין באש"י דנ"ק דף נון עה דעת רש"י ז"ל. עכ"ל. (ד) אס צורח הנהגה רמ"ס נמקום ונידח:

ה. (א) כן מוכנה ר"ת לעיל בתשובתו סימן כ"ב אוח צי קושיא שכח עליה השולל שהיא בסוגיא שלמדנו צור, ועיין לעיל בתחלת התשובה שלפנינו הערה וי. (ב) ח"ל רמ"ס גנליון: „נראה דקשיא לר"א דהא דמיייתי בקידושין דף ס"ג ע"א שז עמי צלווא וכו' אס יש בה שיע דל"ק קידושי ביאה יועיל ונטעם כסף דיש בהנחת ביאה ש"פ. עיין דהא"ן דף קל"ג ע"ב שהקשה לו קושיא זו ותידן דביאה דנחלה דליה הנאה אלא לצד פיסוק גלים, ול"ע דהא אמרינן שם [בתשובה דף ל"ט ע"ב] דתפוחה אין לה לצד וניבא קינא דף ל"ב ע"א אמרינן ונכרתו הנפשות וכו' הנאה אית להו לתרווייהו ופשיטא דלף דנחלה משתעי קדא. וז"ע עכ"ל:

סימן פ"א. מרינשבורק כן הוא נכ"י וצדפים מרינשבורק. ואודות הרב ר' יצחק ציר מרדכי שסיה ראש ואז לני דינא רבא דק"ק רענגשבורג עיין לעיל סימן ס"ה אוח צ' הערה ז'. וכאן מוחס עלמנו יצחק חלמידך, וזה רמיה לרש"י שהזכירו צין חלמידי ר"ת, אכן מתשובת ר"ת אליו מראה שזך מתוך ענוה קדא ר' יצחק עלמנו חלמידי:

א. (א) סנהדרין דף ע"ט ע"ב ונשיאש בתוס' דיה בשור שהביא שם קושיא דני יצחק צ' מירכי וכן בתוס' ונחיס דף ע"ב ע"ב דיה אפילו אחת. (ב) אחרי כ"ל בתקום אחד נכ"י דפוס. (ג) ונחיס דף ע"ב ע"ב וסא ויתא כל הזנחים שנחעבר בהם שור הנסקל. (ד) סנהדרין דף ל"ז ע"ב. (ה) כלומר אס רית יתן לו נשות. (ו) שם דף פ' ע"א:

שנמר דינן אלא שנתערב בשורים אחרים, היה בא בשוכ, שאחרים לא הרגו את הנפש וזה שהרג ונתערב עד שלא נגמר דינו, והואיל דאין נומרין דינו של שור אלא בפניו סמרינן ומכשרינן לכולהו, אבל אם היו נומרין שלא בפניו היינו נומרין דינו והיו אמרי כולו כדן שור הנסקל שנתערב דאוסר בכל שהוא, וגם דמסקנא מוכיח בן במילתא) דרבא דמתרין בחסורי מחסרא ומוקים בשור שנמר דינו שנתערב בשורים אחרים מעליי סוקלין אותו וכו'. מי הוסיף לרבא להפך הסברא דמעיקרא, ולפי גירסת הפסדים מעיקרא משמע דאילו אחר פסור ורובא חייבין מציל אחד על כולן, ובכאן מהפך ואילו רובא פסורין ואחד מהן חייב האחר מחייב את כולן, גם מצאתי במסר אחר ישן שלא היה כתוב ברף שנמר דינן אבל מונה, ונראה שכתביה ישרה והגהה משובשת:

ב. (בענין הנסקלין בנשרפין).

ואם ישר בעיני מורי (יהא) [יעיי] נמי בההיא שמעתא) הנסקלין בנשרפין ר' שמעון אומר יסותר במסילה וכו'. אמאי לא נזיל בחר רובא דהא ברני נפשות נמי אולנין בחר רובא להחמיר בדאיתא בפי' רשחיתת חולין³). ואם יש להשיב חילוק בין היכי דהוא פסור שנתערב ברובא חייבין דלא נהרגו אותו שבווראי פסור מחסר רובא, בין היכי דוודאי עבר עכירה ואיכא (דוכתא) [רובא] דמתנייא לחיוביה ומיעוטא מהניא ליה לפסורו דאולנין בחר רובא לחיוביה בגון ההורג את חברו ולא אמרין דלמא טרפה הרג, הבינו מורי נור ישרון, ההלכה זו לסדרנו ביום שנכתב זה הכתב, יצחק תלמידך:

סימן פ"ב. תשובה [על הנ"ל].

אל ירחק, הרב ר' יצחק, לעשות מחק, כי בשבועה הצעה של משנה כך היא ידועה מאי אחרים אילימא אחרים בכשרים פשיטא ותו בהא לימא ר' יהודה וכו'. והוה מצי למימר [אילימא אחרים בכשרים ליתני] נמי רוצח שנתערב באחרים פסור, דכיון דבשרים הם לא הוה ליה למימר כלם פסורים, אלא כיון דמפשוטה דמתניתין מצי למיפדך לא חשש למידק, ומתרי' ר' אבהו למתניתין ברוצח שלא נגמר דינו שנתערב ברוצחין אחרים שנמר דינם, דאי בנגמר שנתערב באחרים שלא נגמר דינא) האי נמי פשיטא ותו בהא וכו' ולישנא דכולן פסורין לא אתי שפיר, ריש לקיש אמר באדם כיע לא פליגי דפסירי, דוק מהכא מדקאמר באדם לא פליגי דפסירי מכלל דבכבי האי גוונא מיתרצא בשוורים, ועוד לפי טעות ספרך כמו שרבה אומר בשורים מעליי כיש לריש לקיש שהוא קודם הוה ליה למימר מעליי, אלא בעיב רבא אמר מעליי לאסוקי מדרי אבהו ור"ל, וטעות גדולה בספרך וחסרון מכפנים שמה חסרון, והים דריש לקיש באדם כיע לא פליגי דפסירי אלא הכא בשורים דומיא דאדם שפירש ר' אבהו בגון בשור שלא נגמר דינו שנתערב בשורים אחרים שנמר דינם עסקינן וכו' הילכך כולן פסורין, דבשוורים מעליי ליכא לאוקמיה דהוה ליה למיתני רוצח שנתערב בשורים אחרים פסור ולישנא דכולן פסורין משמע דאינהו נמי בכלל חיובא איתנייהו, ודקשיא לך

ב. ח) מנהגין ע"ט ע"ט נמתניתין ועיי"ט דף פ' ע"ט נמוס' ד"ס הנסקלין וחולין דף י"א ע"ט ד"ס לימוס חנמים דף ע"א ע"א ד"ס חסילי חסות. 3) חולין דף י"א ע"ט ג"י אחיל מהר"ב חת הנפס:

סימן פ"ב. ח) נגמר דינן כנ"ל נמוס נמנן נכ"י ודפוס.

אותן שנמר דינן יאסרוהו כרתנן אפילו אחד בריבוא ימותו, התם דנתערבו חמאות [ושור הנסקל] בזבחים. ונורה שמה ימשכו עשרה כהנים וסורד ומסיק משום קבוע למזבח. אבל בעלמא ס"ל לריש לקיש דנכבשינהו דנייירין וכל דפריש מרובא פריש. והיה דשיליה דעידן דשור הנסקל [סיירין] שנסקל דלא קתני התם ושור שנמר דינו. ונראה לי דברי ר"ל מדברי רבא אי לא תניא כוותיה. והתם מפרישנא בשור שהרג ומשום ובערת הרע דנבי ממנא דלא נקמול ולא כבשין דנייירין. אמר רבא היינו דקתני ואפילו אבא חלפתא ביניהם אלא אמר רבא היך שניים שחיו עומדין ויצא חץ מביניהם והרג כלם פטורין ואפילו אבא חלפתא ביניהם דלא תליץ ביה [שהרג] וקיבל האחד התראה כולן פטורין. ואפילו שלשים אנשים ועשרים תצים הרנו עשרים אנשים ואבא חלפתא וביוצא ביניהם כולן פטורין. דרוצה נברא משפט, וכולן פטורין ואפילו אותן שיש לחלות בהן תואיל ולא. ראינו מי זרק, אותו שאין לחלות בו פטורין. אבל בשורים איפכא שאותן שאין לחלות בהם אין פטורין אלא כולן נסקלין. כנון שור שנמר דינו שנתערב בשורים מעליי דרמו לאבא חלפתא כנברי אין פטורין אותו אלא סוקלין אותו משום ובערת הרע מקרבך. וכיון דשני שפיר לישנא דכולן פטורין כנברי אעינ דלא ידע ברייתא. איצטרך לאוקמי דומיא דאבא חלפתא בשורים, דאי שמיע ליה מתניתא הוה ליה למימר דרתניא. ואם תסמי לומר דרבא שמיע ליה לריש לקיש לא שמיע ליה. וישר כוהך ששבשת עיי ספרך. וירם ראשך אכולה כרך. ושלוש. יעקב בר מאיר. ועלי. השנייה. מה אשיב, כי פירשת כחבר מקשיב, צור בין נידים אותך יושיב:

סימן פ"ג. [עוד בענין הגיל:]

לרב ר' יצחק שכחתי לכתוב בתשובתי אליו שבין לילה הוכתא אלי ובין לילה השיבותיה, ולא נזכרתי אם כתבתי זה דשור שנמר דינו שנתערב בשורים אחרים שנמר דינן לר"ל אליבא דרבנן כולן פטורין ואסורין בהנאה, אם שור הנסקל נאסר מחיים. אפילו ניידי דכל דפריש מרובא פריש, ורובא איסורי הנאה נינהו, אלא קסבר ר"ל דרבנן דלא אסרוהו לבי דינא להנניסם לכיסא ואחיי לקוברן. דטריחא מילתא כיון דלא צריך דכסיתת הבעלים כך מיתת השור. תדע דהא ר' יהודה גופא לית ליה למסקלינהו דלא לית לאחלוסי באדם רוצה כי האי נוונא כדמרינן באדם כיע לים דפטורי דלתקלה כי הך לא חיישינן, דאי לא תימא הכי [הא] ביסא טריחא מילתא אדרבה לערפינהו בקופיין ולקבריהו, צער בעלי היים למה ליה ולקלקל חצרו וכיפתו, אבל שור הנסקל שנתערב בחמאות וזבחים דאיכא למיגור ואיכא נמי מעילה

(ג) כליל צמקוס נהן. (ג) עיין זבחים דף ע"ג ע"ב. (ד) ע"ז דף ע"ד ע"א. (ה) סנהדרין דף פ' ע"א דריחא דפרס סמיתת וכו'. (ו) הדברים קמומים בכלל ומפורשים בתשובה הנ"ל. (ז) כלומר דריחא דפרס סמיתת. (ח) ולא וסמיתת, דמשמע דחינו מהמשך דברי רבא. (ט) כלומר ולא מדעתו מנחלי השען על ספר. (י) נכ"י וגם דפוס יש כאלן פירוד. אבל צמח שייכין הדברים הללו עוד להחשונה סגיל צמחה, כי על השאלה השנייה של ריב"ס אין לו להשיב, כי תירונו של ריב"ס נכון, וחללי היו כמנוים צולי המכתב אשר שחמס ר"ת את שמו, או שאין כאלן מקומם אלא קודם סמיתת וקודם, ושלוש. (יא) ועיין בתוס' חולין דף י"א ע"ב ד"ה ליחוש שהניחו בשם ר"ת חירון אשר דנין מיתה למיתה לא חלינין בתר רוב:

סימן פ"ג. נכ"י ודפוס נסמך אל מה שלפניו. ואני עשית לו סימן צפני עלמו, כי מתוך הדברים נראה שזה מכתב שני שהריץ לריב"ס אשר שכתב ושלח לו המכתב שלפניו. (ג) עיין צמקוס הנ"ל. (ג) לקונן כן הניח רחמס צמקוס לקונס:

בשונג והויד במעילה [במיתה] ימותו, אבל הכא ליכא וראי איסור הנאת שור הנסקל
אלא ספק איסור הנאה דהא כמיתת בעלים כך מיתת השור, ומשום הכי לא חייש
ר"ל לחקלה, אבל בשור שנמסר דינו שנתערב במעליי, הוא ניהא דריש לקיש מדרבא,
ולדידך ניהא ליה איפכא, והתלמוד מוכיח כדברי, ואל תרחוק להעמיד בלא רגלים
לכך, כי לא כתב מעליי בר"ל, ותעשה תירוץ ותסתחוק הספרים, אל יעלה בלכך, כי
אפי' אמר שום חכם להזיק ביד להרוג כל איסור הנאה וכ"ש ספק איסור הנאה הייתי
תמיד, על ר' יהודה אליבא דר"ל אני תמיד [יותר] אלמלא דאית ליה, ובערת הרע,
ועוד כמה הנאות אסורות במעילה שמתורות בשור הנסקל [כגון] (ד) רכב על גבי השור
וכא תבירו ורכב וסמיכה על ראש גדי ושלח וחלב מוקדשין על גבי מכתו, הלכך
ימותו ובאיסורי הנאת שור הנסקל ליכא איסורא אלא דרך הנאות כדאמרינן בכל
שעה (ה), ותמה על עצמך לדברך מדברי חכמים דניהא אילו אמרו כל הקודם להורגן
וכה, אבל להזיק אדם או ב"ד אחר להורגן מאיזו (פסע) יותר מבמזיקין כגון הארי
והדוב ולריש לקיש איסורי הנאה ניהו (ז) כיון דהמיתו ולחקלה הנאה לא חיישינן
אלא שזוכה לשמים, וא"כ אם נתערבו באחרים מעליי אם ברוב היתר הא נידי ושרי,
וממסע זה אני מתיר דרוסת הואב ברוב דמעשים [בכל יום] ואבים פורסים וגושא שה
מן העדר ודורס והרועים מצילין, ואני מתירן ממסעם דכל דפריש מרובא פריש,
דבנמצא הלך אחר הרוב, ואעינ דבעלי חיים חשיבין, אבל לגבי קרשי מזבח משום
נזרה כדפרישית. וכן רוב עופות דורסין תרנגולין ואוחזין וניזין וסתערבין, ותו לא מידי:

סימן פ"ד. עוד להנ"ל:

(בענין אם שור הנסקל אסור מחיים.)

באויבך תדרה, ואוהבך תחדה . . . ומטיבותיה (א) דמר אמינא דשור הנסקל מחיים
שרי בהנאה לניזה ועבודה, כדתניא (ב) סקל יסקל ממסע שנאמר סקל
יסקל איני יודע שנבלה אסורה באכילה, וכולא שמעתא מוכחא דמחיים שרי
וגבי קרשים נמסר דינו שנתערב בזכאים ימותו דאין סבר לשור שנמסר דינו אפילו
לדריא שאין אדם יכול לזכות בו, וכי שחיש ליה אסור בהנאה, והכא שנתערב בקרשים
אסורי בניה ועבודה, ואם דאמרינן בקידושין בטרך הך שמעתתא (ב) מוכחא דמחיים
שרי [דקאמר] (ג) לא מצינו בעלי חיים שאסורין ופריך דהרי מוקצה נעבר וכי והרי
רובע ונרבע בעדים, אי דייקת שמעתא שפיר ופירכי מוכחא דאית לי בה הצמרץ
לפרש לא מצינו בעלי חיים שאינן מוקצין למצוה עוד (ד) ואסורין מחיים לישחט
שמחיים נאסרו לישחט ולאכל, דהא זה אשר לא תאכלו בתיב דמסכת לאסור משולחת
דמסע מאחר שנשחלתה חל עליה איסור אכילה ולא הנאה, ולא עדיפא מנשד ופרס

(ד) מעילה דף י"ט ע"ב, עיין בתוס' סנהדרין דף פ' ע"א וזוזמים וחולין ע"ס. (ה) פסחים דף
כ"ד ע"ב. (ו) מלחיו כ"ל נעקום מעניי זכיי ודפוס, וגם לרץ לסופיק טעם נחמסר זכיי ודפוס.
וכוננו מלחיו טעם מקוק כלן יותר אדם או ציד להורגן וגני מזיקין. (ז) סנהדרין דף ס"ו ע"ב.

סימן פ"ד. זכיי וגם דפוס נפרד רק עיי נקודות נלותה שורה עמה שלפניו ונדפוס אין
זום פירוד רק עיי נקודה אחת. לכן לפי הנלחם היא חסונה נפני עלמה
לריצים וכן עשיחי לה סימן נפני עלמה. (א) מטיבותיה כן הוא דפוס וכל' נמקום
ואטיבותיה זכיי. (ב) קידושין דף כ"ו ע"ב. (ג) ע"ס דף כ"ז ע"א וגומר ועיי"ש ע"ב בתוס'
ריש ס"ו דנע. (ד) נמקום דקאלמם איתא זכיי וגם דפוס: , וגבי קרשים נעמד דירט. ונלחי
ספק עפ"י טעות סופר צלו הדגים שנכתבו לפיל נמקומם לכלן. (ה) עוד כן הוא דפוס

דשרו בהנאה ולישחט ולאכול אסירי כי מסכת לברייתא. וסריך והרי מוקצה ונעבד דמחיים חל עליהם האיסור לישחט וליאכל להדיוט ואע"ג דעבדינן כעין בשרו) אסור באכילה ובהנאה, וה"נ סריך ויהא אסור כנשר ופרס לכל הפחות באכילה. ומשני לא מצינו רוב ב"ח שאסורין, מ"י שחל איסור מחיים ליאסר לכשישחטו. ואם כדברי כן הוא שור שלא נמנר דינו שנתערב בשוורים שנמנר דינם כולן פטורין ומותרין בניזה ועבודה, אלא שלא יאכלו ולא יהנה בהן אם מתו או נשחטו שלא אסרתו תורה אלא או אחר סקילה או אפילו עבדינן כעין בשר. והא דאמרין (ז) לאחר שנמנר דינו ומכרו אינו מכור אפילו לרדיא [משום] דאסור לענות דינו ומצוה למסלו, וכי יכול לחרוש בו אפילו יום אחד, ואם עבר יומו לא נפטר בכך. ועוד דאין לו מכר דאין לו בעלים, ואין אדם יכול לזכות בו, והלוקח אין לו בו יותר משאר בני אדם, הילכך כי נתערב בזבחים ימיתו דאין לנמנר דינו מכר, וכן לכלם שנתערב בהם שהרי קבוע, ועוד דסמלי המוקדשין לאו לרדיא קיימי דאסורין בניזה ועבודה. ועוד שהרי אסורין לכשישחטו, מה שאין כן ברובע ונרבע ומוקצה ונעבד ואתנן ומחיר. אבל לא נמנר דינו מכור לשחיטה אינו לרדיא דמצי לערוק לאנמא וכי שחיט ליה שרי באכילה, ואם לאסור מחיים תמצא ירך, הודיענו סודך, ונתת מהודך, וגם אני אודך:

סימן פ"ה. עוד להנ"ל.

(בענין כהן טמא שאכל תרומה טמאה).

תשובה אענה על רב אני עבדו, אחרי ששחל על כבודו, כמותו ירכו מורי הוראות בישראל, הוא הרב ר' יצחק בר מרדכי. על שאלותיך השיבותיך ולכבודך הריצותם לוויטריא. והפוסם אני שולח לך עתה הפס"ז. ועל השניות (ג) כן נראה בעיני אמר שמאל א"ר אלעזר מניין לכהן טמא שאכל תרומה טמאה שאינו במיתה דשיליה הנשרפין? איכא לאוקמיה בנשמת תרומה ואח"כ נשמה הנוף וברא אפילו רבנן דפליגי בניד הגשה (ב) בנשמה בשר ואחר כך נשמה הנוף אדרי יומי הגלילי ומחייבי משום דאית להו איסור כולל, ואיהו פטר דלית ליה כולל, הכא מורו משום דמיטע קרא כי יחללהו פרס לזו שמחוללת היא):

סימן פ"ו תשובת ריב"ם על הנ"ל:

נפלאות בעינינו דמצי לשנויי דאמרין בערובין (א) כגון בתרומה שלא הוכשרה או נילושה במי פירות או נילושה בפחות מכביצה ואיכא כזית ואפילו עיסה מגולגלת כיון דליכא כביצה חייב כהן טמא האוכלה שהרי מהורה נ"א. ואהאי שנוי

וחסר זכ"י. (ו) כלומר דמיטע ליה ועיין בקידושין דף כ"ז ע"ב. (ז) ז"ק מ"ה ע"א ועיי"ט בתוס' ד"ה מכור. ועי' עיין בתוס' סנהדרין ז'תוס' וחולין ט"ז:

סימן פ"ה. (ח) הגהת רמ"ם נמוקס לזוטרי. (ז) חולי היא טופס הגט של ר"ת שסוגל צמחור ויטרי נסופו. (ג) השניות ר"ל סכונתו מה סתבתה שנית. (ד) סנהדרין דף ט"ג ע"א. ועיי"ט בתוס' ע"ב ד"ה פ"ט. (ה) חולין דף ק"א ע"א ועיי"ט בתוס' ד"ה נשמה. (ו) וגם צדוקס ח"ן כלן הפסק, חלל מחובר הול עם הדברים הנאים, נפלאות נענינו וכו'. כללו היו המסך הדברים מדברי ר"ת למעלה. ועי' גיין רמ"ם בגליון: ע"כ תשובת ר"ת. זה הציג הדג ר"י צר מדכי לר"ת על הנ"ל עד ועל אשר אדוני אומר. עכ"ל. וסוף הנכון. ועי' זה עשיתי לדברים הנאים סימן פ"ה פ"ה ע"א:

סימן פ"ו. (ח) ערוזין דף ל"א ע"א. ועיין בתרומות פ"ה מ"א.

ליכא פירכא, אבל אשינויאי דמרנא איכא פירכא טובא, חדא דטהורה קרי ליה במתניתא^א דקתני כהן טמא שאכל תרומה טהורה, ודייק תלמודא נמי טהורה אין טמאה לא. לדברי אדוני היה לו לדקדק ולפרושי שפי טהורה בשעת שומאת כהן אין, דהא כולה מתניתא לדבריה בטהורה בשעת שומאת כהן ואח"כ נשמאת מידי. דאי לא תימא הכי לא תמצא יד ורגל בבית המדרש שאם תפרש טהורה לנמרי ומילתא פסיקתא קתני איכא אתה צריך לתרוצי דמוקימנא בלא הוכשרה או בלא תורת הכשר וכיון דהכי מפרשת להוסיף פתרון לחלק בין הפרקים מה אתה צריך לפסוקי כשיחיו סתם משה רבנו עמהם^ב. ועוד לדברי ר' יוסי הגלילי האי קרא באי עבד ליה וכיון שאתה צריך לומר סתם התלמוד כחד הנא דמתניתין ולא כאידך תנא, נהא לן למשבק זה הדרך וליקח דרך דאליבא דכולהו. דהא דר"י הגלילי משנה היא ולא פריך תלמודא הניחא לרבנן אלא לר"י הגלילי למה, ואע"ג דאיכא לישנויי דחיקי. ועוד הא אמרינן בהערלד^ג בשעריך תאכלנו טמא וטהור אוכלין בקערה אחת. ודייקנן תאכלנו לזה ולא לאחר, ומהתם ילפינן איסורא בתרומה אבל לא לאו ולא מיתהב^ד. וטמא וטהור בחרטה בקערה אחת נ"טמא הגוף ואח"כ נ"טמאת תרומה שהטמא טמאה. ונמצינו למדין דבין טמא בין טהור שאכל תרומה טמאה אפילו נטמא הגוף תחילה ליכא לא לאו ולא מיתהב אלא איסורא בעלמא. ואיכא למידחי קצת. ואל יחוש אדוני להרבות בתירוצים הדוחקים לשון התלמוד וצריך תירוץ לתירוץ נ"טמא לניסטרא^ה (להא^ז) טהורה וטמאה ומחוללת. ושינויי ידידי בכל מערבין:

סימן פ"ז:

(בענין מי שנגמר דינו לקלה שנדון לחמורה).

ועל^א אשר אדוני אומר דקשיא ליה ואימא הינ דיוצא ליהרג הוה כפרסה שהרג ולא היה לו לידון בחמורה אחר שנגמר דינו לקלה כדמוקי לה תלמודא בנגמר דינו לקלה^ב. ומתוך טעם זה קשיא ליה למר דידה ארדיה^ג (ומהווצא^ד) ליהרג דנחנקין דקא פריך מ"ש בנו ומ"ש אחר ודרשינן במקיים שבועם הא לאו

(ג) צותניתא דשמואל בנסהדרין ס"ס. (ג) כלומר שאין לך לדחש. דפשיטא שנכלל עמהם. וכמו כן אין לך אחת לחש, כיון שגם לדבריך לך אחת לתירוץ. (ד) יצמות דף ע"ג ע"ב. (ה) המלות מכלל עד אלא איסורא השמיטו נדפוס ונלתי ספק שיווי המלות ולא מיתהב הטעה את המדפיס להשמיט המלות שציינים. (ו) לישנא דנמרא שבת דף ל"ז ע"א הנל נסמך נ"טמא. (ז) להא כל"ל במקום דהא:

סימן פ"ז. (ח) גם זה נסמך למה שנכתב למעלה בלי שום פירוד והפסק בין ציי נדפוס. כלל הדואה יראה שאין לו המשך עם למעלה, וחלוצים כתב בגליון: זה השיב ר"ת להצד ר"י צד מדכרי. והוא על הא דאמרינן בנסהדרין דף פ"א אחר רצא הצ"ע כגון שעבר עברה קלה וכו'. ובסוף תשובה זו על ההיא דיצמות דף פ"א. ונחוס ס"ס ונשנועות איחא הקושיא נ"טמא מ"ש בן מלרי והוא אחיו של ר"ת. ולענין כפי משמעות כלל שאלה זו היא מר יחזק צד מדכרי הנזכר בתשובה שלפני זה. עכ"ל ועיין לעיל סימן פ"ה הערה ויו. ועל פיו עשינו גם כן סימן חדש. ונראה שספרה התחלת התשובה ונאצדה. (ג) קושיא השואל היא על רצא בנסהדרין דף פ"א ע"א דקאמר הצ"ע כגון שעבר עברה קלה וכו' ס"ד"א כיון דנמר דינו לעברה קלה היא נצרא קטילה היא קמ"ל. וקשיא ליה דאמרי כידון נממר דליהוי האי יולא להרג כערפה שהרג דאמר רצא לעיל דף ע"ה ע"א דפטור שלל צפני צ"ד משום דהוי ליה עדות שאי אחת יכול להזימה. (ג) כלומר דרצא אדנא ועוד מהיולא ליהרג דנחנקין דף פ"ה ע"א. (ד) ומהיולא כ"ל במקום מהיולא ציי ודפוס. (ה) ומשני מר

הכי הו' חייב. ומשני מר' דשאני חבלתו ממיתה) והוא דבאו שניים בחד בשבא ונמר דינו דמכות וכו' תליא מעמא משום מעמא דפרסה דהוי ליה עדות שאי אתה יכול להזימה):

על ראשון ראשון אשיבך. יוצא ליהרג לא הוי כפרסה דפרסה מיתחכי סימניה והאי לא מיתחכי סימניה. ואפילו רבנן דפלוני בנוסם בידי אדם אדר' יהודה בן בתירה ומרמי ליה לפרסה, בנמר דינו מורו לנוסם בידי שמים, דהא לא איחעביד ביה מעשה. ועוד דסתמא כר' יהודה נמי בערכין(יוצא ליהרג דמקדיש ומעריך לכל דבריו כחי, אלא שלא ניתן לחזרת ביד, דהא דנין בו ביום וגומרין למחר ואם יחזירה צריך לנמך החמורה למחר ונמצאת מענה את דינו כדמסיק בערכין(ט). ויש לומר דמשום הכי בעי חי'א) מרבה בד נתן מנא הא מילתא דאמור רבנן מי שנתחייב שתי מיתות ביד נידון בחמורה וסמוך ליה אקרא דנראה דבו ביום דנין וגומרין ואי'מיל) למחר דהא גלי קרא הכא ולא שאר רברים כדאמרינן בערכין. נחזור על הראשונים, נראה בעיני דפירושה(י) הכי איתא. יוצא ליהרג הרי הוא כנוסם בידי שמים, והא דאמרינן במכות באו שניים ואמרו בחד בשבא נמר דינו של פלוני וכו' עד דבשעתא דקא מסהרי נברא בר קטלא הוא, ואילו (היו'יג) מסייתן אותו בכל מיתה שהם יכולין להמיתו [שלא(יד) ע"י ביד מצוה עברי אבל לא מן המוכתר אי נמי(טו) טעו וזה בכך. תרע דקאמר הי' גבי סמונא דבעידנא דקא מסהרי בר תשלומין הוא וזה שייך הכא עדות שאי אתה יכול להזימה אלא זה גורם לפרוע החוב בכל ענין וחבא עליו ברכה, אלא אינו מן המוכתר משום מרבר שקר תרחק, אי נמי טעו. ועוד תרע דגבי טעה מפרש מעמא בהדיא [משום דהוי ליה עדות שאי אתה יכול להזימה ובמכות אמר מעמא(טז) דבעידנא דקא מסהרי נברא בר קטלא. וסברות שחלקת בין חבלה למיתה ומלקות לא הוצרכו סעתי, גם אינן נראות אפילו לדבריד, דאליבא(י) דרב ששת משנינן מקיים שבועתך ורב ששת דמוקי באין מסרבין [לא קיייל כוחותיה(יט), איכ' משכנוי נפשך אדרב ששת למה, כי היכא דטעה בהא טעה בהא. ודע לך כמו דוב נוססין למיתה כך רוב נמר דינן למיתה ודינן שות, אבל משום הומה ליכא. והא דקאמרינן בהגנזקין ה"פ אחר נמי ליחייב ומשני נברא קטילא הוא והוי הספק ולא משום הומה, אלא כיון דרשע הוא הוי הספק, וסברא הוא ואכתי לא קים לן [הא דמשני(יט) בעושה מעשה עסק. ותרע דאילו משום הומה לא הוה סדיק תלמודא אחר נמי ליחייב כדמוכחא בסיפא כי שני בשעשה תשובה וסריך אי הכי אחר נמי ואי משום הומה אמו תשובה מנרעה להאי מעמא. והאי דרב ששת דביישו ישן ומת דגרים רבנו שלמה משום דקשיא ליה היכא דלא מתניתין היא(כ) המבייש את הסומא ואת העורם ואת הישן חייב ובעיא היא בהחובל ביישו ישן ומת(כא), נ"ל בנדיסת הספרים והאמר רב ששת ביישו ישן ואי'וצא ליהרג קאי ול'נן (ביישו) כנ) ומת.

כנ"ל וכן תיקן רמ"ז נמקום ומשגמר ככ"י וגם דפוס. (ו) והסיריזן הזה אינו עולה רק לקושיא החלוקה מהתנזקין ועיי' פ"ה ע"ב ד"ה מירי דהוי. (ז) מכות דף ע' ע"א. (ח) ערכין דף ו' ע"ב. (ט) ט"ז דף ז' ע"א. (י) נסנהדרין דף פ"א ע"א איחל' אנהו לו אחוה דכ' יוסף נמקום חייל. (יא) ואי' כנ"ל נמקום ואם ככ"י וגם דפוס ואם ראשי תיבות ול'ן ממתניין. (יב) דפירושא כנ"ל נמקום ופירושא. (יג) היו כן הוסף רמ"ז וחסר ככ"י דפוס. (יד) שלא כן הוסף רמ"ז. (טו) אי נמי כן הניח רמ"ז נמקום אך ככ"י דפוס. (טז) הנהלת דהסגר הוסף רמ"ז. ועוד כתב ענה בגליון: ועיין לקמן מ"ט דוק גליסנא. (יז) דלגלינא כנ"ל נמקום אלינא. (יח) כן הניח רמ"ז וחסר ככ"י דפוס. (יט) הנהת רמ"ז. (כ) כ"ק דף פ"ו ע"ב ואם איחל' המניי' את העורם המניי' את הסומא והמניי' את ה'סין. (כא) ט"ז ועיי' בנזק' ד"ה זיישו ובסנהדרין דף פ"ה ע"א ד"ה והאמר. (כב) זיישו כנ"ל שצריך למחוק ועיין לקמן טק

היום רב ששט מוקי לה בשאין מסרהבין וכו' בנו ואחר שוין. אי הכי אחר נמי ליחייב, אחר גברא קמילא הוא והוי הפקר כיוון דרשע הוא. והוי ליה למרובי אי הכי בנו נמי אלא דנפרי ליה עד סיפא ופריך והאמר ר' ששט ביישו חייב, ביישו ליוצא ליהרנ חייב ואי לא הוי הפקר, ומשני כגון שהכירו הכאה שאין בה שוה פרוסה בין הכל כגון שהכירו ערום ולא דלינתו זיקא למאניה אלא ערום לנמרי אינ בענין אחר הרבה שאין בין הכל שוה פרוסה. ופריך והאמר ר' יוחנן הכאה שאין בה שוה פרוסה לוקה ומשני מאי פסור וכו' עד אלא אחר היינו מעמא דפסור דאמר קרא ונשיא בעמך בעושה מעשה עמך. התינת קללה הכאה מגיל, מקשינן הכאה לקללה אי הכי בנו נמי בשעשה תשובה אי הכי אחר נמי אמר רב מרי במקיים שבועמך אי הכי בנו נמי מירי דהוי לאחר מיתה. ומיס אעני דדריש רב ששט במקיים שבועמך היס לגבי הכאה וקללה דאיתקש, אבל לגבי בושת של יוצא ליהרנ כגון העביר סליתו ממנו רקק ונגע בו הרוק פרע ראש האשה דליכא בקללה והכאה אינ בבושת שעס הכאה מדרי רב ששט דחייב, דמעמא לאו משום הפקר הוא. ובספר ישן שאני לומר בו נרסין והאמר רב ששט ביישו חייב ולא נרסין לא ישן ולא מת, וכן הוא אמר. וכל הך שיטה אליכא דרב ששט דששט להו לרבנן דנעשה שליח, וליתא אלא כדרכ חסדא ובמסרהבין בו כדאמר במסקנא מאי הוה עלה וכו'. דזק לישני נבי מרפהט) קמפרש דהוי לה עדות שאי אתא יכול להזימה ונבי אחר כך) קמפרש גברא קמילא הוא, מי והפקר הוא כיוון שהוא בר קמילא. וההוא דכאו שניים ואמרו לו בחד בשבא וכו' גברא בר קמלא גברא בר תשלומין) ואינו אומר גברא קמילא, ובהנחנין לא אמר גברא בר קמלא הוא אלא גברא קמילא הוא, דהוי הפקר. ונראה זה התירוץ, אלא מנזירת הכתוב פסרינן ליה. לפיכך אינו מקשה מדאמר רב ששט ביישו חייב, דבושת לא איתקש בין שעשה תשובה בין שלא עשה תשובה, דסברא דגברא קמילא הוא ליתא דנדרחית אלא מנזירת הכתוב. ואחר פסור כשלא עשה תשובה משום עושה מעשה עמך, וכשעשה תשובה משום מקיים אהכאה וקללה דאיתקש ולא אבושת דלא איתקש. ובנו דלא עשה תשובה פסור משום עושה מעשה עמך וכשעשה תשובה חייב כדמפרש דלגבי בנו הוי במקיים:

ב. (בענין קונמות דכידו לפרות).

הדיא (דהאשה רבה) דקונמות דכידו לפרות והיא (דשבעות) תנינא דכבר זה הקדש וכו' עד כבר זה עלי הקדש הוא מעל וחברו לא מעל לפיכך אין לו פרוין, דפרכת אהדרי ומשנית: קונמות לכל אדם כהקדש ליחיד לא הוה כהקדש יסה דנת. אבל אני אומר לסום ריהמא כולא היא דשבעות בקונמות ואין דעתו אלא לקונמות, תדע דתני כבר [זה עלי הקדש], וכמו הקדש דסיפא כהקדש דרישא נמי כהקדש, ורישא אלים למיתסס פדיונו וסיפא לא אלים, ובכאן [כר' מאיר] דאמר קרבן כקרבן הקרבן:

אחר זה גרס כמו שזמל בפסדים ציישו חייב ועכשיו גרים ציישו ישן חייב. (ב) פסדורין דף ע"ח ע"א. (כ) טס דף פיה ע"א. (כח) מכות דף ה' ע"א. ועיינס נחום: ד"ס דנעדינא:

ג. (א) ינמות דף פיה ע"א ועיינס נחום: ד"ס חזק. (ב) מנעות דף כ"ב ע"א ועינ ועיינס נחום: ד"ס חזק. (ג) ונמני מקונמות הללו הנילו נחום: חקויל נסס ר' יצחק בן רבנו מאיר ולפי הנראה הוא טעות וכלל בן ר' מרדכי ועיין נחמילת חסיקן חסדא ח' (ג) מדרס דף י"ג ע"א דלא טע ליה בין אימלא לנחמילא וכן קרבן לנכרנן. חס חידון אחר ועיין נחוםטות טס: